

smatsa

2009

Годишњи извештај
о пословању

Име организације:
Агенција за контролу летења Србије и Црне Горе д.о.о.

Седиште:
**Трг Николе Пашића 10, 11000 Београд,
Република Србија, п.ф. 640**

Матични број
17520407

ПИБ:
103170161

Телефонски број:
+381 11 3218 123

Факс:
+381 11 3240 456

Електронска пошта:
kl@smatsa.rs

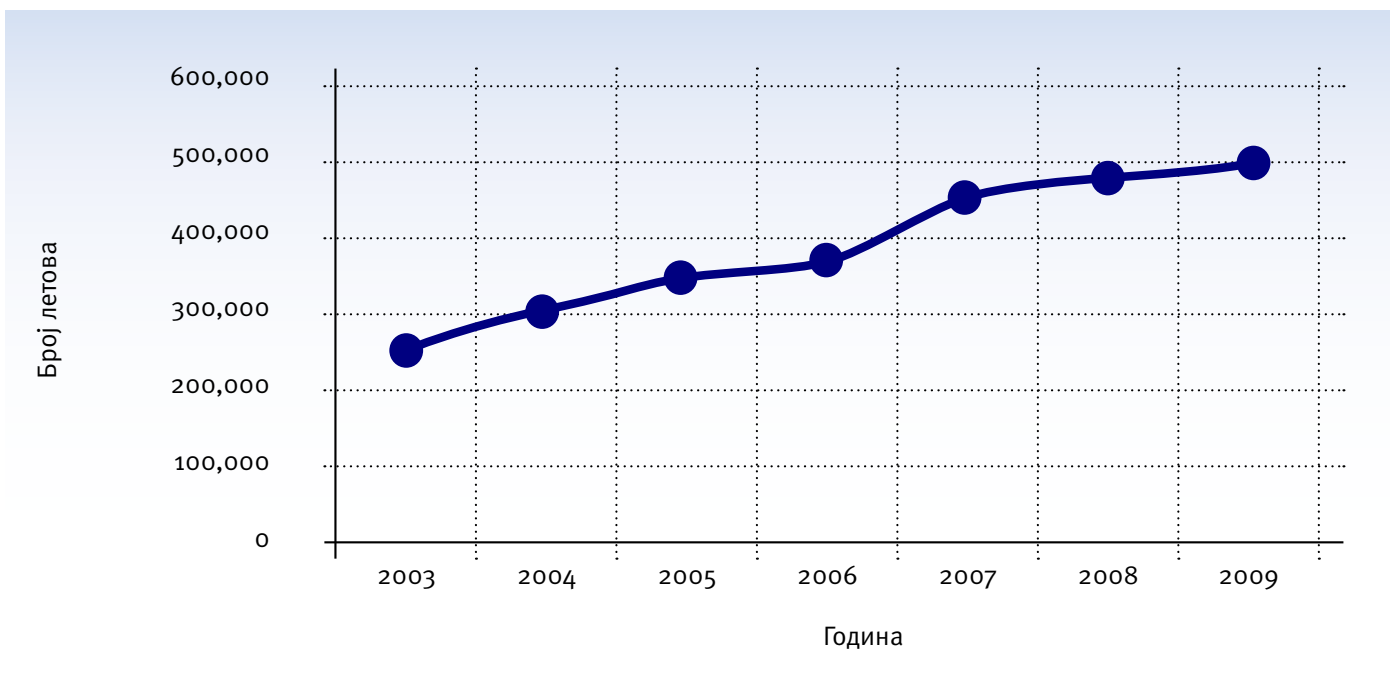
Интернет адреса:
www.smatsa.rs

Садржај

1. УВОДНА РЕЧ ПРЕДСЕДНИКА УПРАВНОГ ОДБОРА	6
2. ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА	8
3. ПРОФИЛ	14
4. ДЕЛАТНОСТ	20
5. ОПЕРАТИВНИ ПОКАЗАТЕЉИ	30
6. ПОКАЗАТЕЉИ УСПЕШНОСТИ	42
7. РАЗВОЈ И ИНВЕСТИЦИЈЕ	52
8. ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЕШТАЈИ	60
9. ИЗВЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА	70
10. ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА	76

	2008	2009
Укупна актива	8.438.364	11.874.635
Пословни приходи	5.149.936	5.557.256

Табела 1. Кратак преглед финансијских података

Слика 1. ЦОКЛ Београд – број летова у периоду од 2003. до 2009. године

1 Уводна реч Председника Управног одбора

Да се пут ка успеху непрестано гради доказали смо и 2009, која је за Агенцију за контролу летења била година истинског напретка и изградње. Велики пројекти и планови, али и људи и дела - као подршка јасној визији, безбедност - као средство за остваривање наших циљева, и квалитет – као срж наше пословне идеје, заједно су били инспирација за пројекат изградње пута ка успеху.

Квалитет и безбедност заједно обликују наше услуге, па се применом тих професионалних стандарда струке и ми непрестано унапређујемо, растемо и учимо. У 2009. години наше одлучно усмерење ка квалитету, додатно је унапређено формирањем Одељења за менаџмент квалитетом, у оквиру наше организационе структуре. Ново одељење показало је спремност и ентузијазам и одмах почело са припремом за спровођење једног од примарних циљева Агенције за контролу летења - сертификацијом за стандард ISO 9001. Агенција за контролу летења започела је и активности на пројекту који ће неминовно довести до сертификације за пружање услуга у ваздушној пловидби у 2010. години.

Као део планова за захтевну летњу сезону, Агенција за контролу летења је представила нове и прилагодила неколико постојећих ATS рута, како би се повећали капацитет, безбедност и заштита животне средине. Циљ ових измена било је и скраћење времена летења и повећање ефикасност за кориснике наших услуга. Ова иницијатива је директно резултирала редуковањем дужине летова за преко 220.000 наутичких миља, смањењем потрошње горива од скоро 1300 тона, смањењем CO₂ емисија од 4000 тона, и свођењем кашњења на само 2000 минута.

Пројекат који је највећим делом 2009. године био у центру пажње јесте изградња новог торња на војном аеродрому у Батајници. Агенција за контролу летења имала је само шест месеци да га спроведе, од момента рађања идеје о изградњи до коначног резултата. Септембра 2009. године, само 74 дана од дана почетка радова, нови торањ у Батајници је постао оперативан. Управо овај пројекат је показао нашу одлучност, прецизност и снагу за извршење пројеката, упркос многобројним препрекама и кратким роковима. Продукт уложених напора био је видљив 13. септембра, када су заинтересовани за ваздухопловну индустрију из Србије и целог света гледали „Belgrade Air Show 2009“.

Агенцији за контролу летења добродошло је и појачање Одељења за калибражу, остварено набавком авиона Hawker-Beechcraft King Air 350. Овај најсавременији авион опремљен је интегрисаним системом за калибражу AD-AFIS-260 и дизајниран да ефикасно, прецизно и квалитетно пружа услуге провере ЗРНС из ваздуха. Нови авион подиже квалитет услуге калибраже за сопствене потребе, али у великој мери доприноси и безбедности и квалитету услуге у читавом региону, пошто их Агенција за контролу летења пружа у Србији, Црној Гори, Мекедонији и Босни и Херцеговини.

Пројекат FAMUS је и даље наш кључни развојни пројекат чија се имплементација нестрпљиво ишчекује. Изградњом инфраструктуре коју овај пројекат предвиђа за контролу ваздушног саобраћаја, Агенција за контролу летења ће бити спремна да успешно прихвати очекивани пораст саобраћаја. FAMUS пројекат ће у коначној имплементацији дозволити Агенцији за контролу летења да пружа услуге контроле ваздушног саобраћаја и ван простора своје надлежности, у складу са SESAR иницијативом. Захваљујући средствима доступним преко EBRD и EIB, имплементација FAMUS пројекта обухвата набавку система за обраду података, система за говорну комуникацију, система за снимање и репродукцију говора, система за дистрибуцију тачног времена, система за дистрибуцију AFTN/AMHS порука и телекомуникационе мреже, као и изградњу новог Центра обласне контроле летења Београд. Јавне набавке за цео пројекат довеле су до потписивања уговора са компанијом Thales S.A, за набавку система (6. марта 2009) и конзорцијумом који води Пројектомонтажа (9. марта 2009) за изградњу новог АСС у Београду.

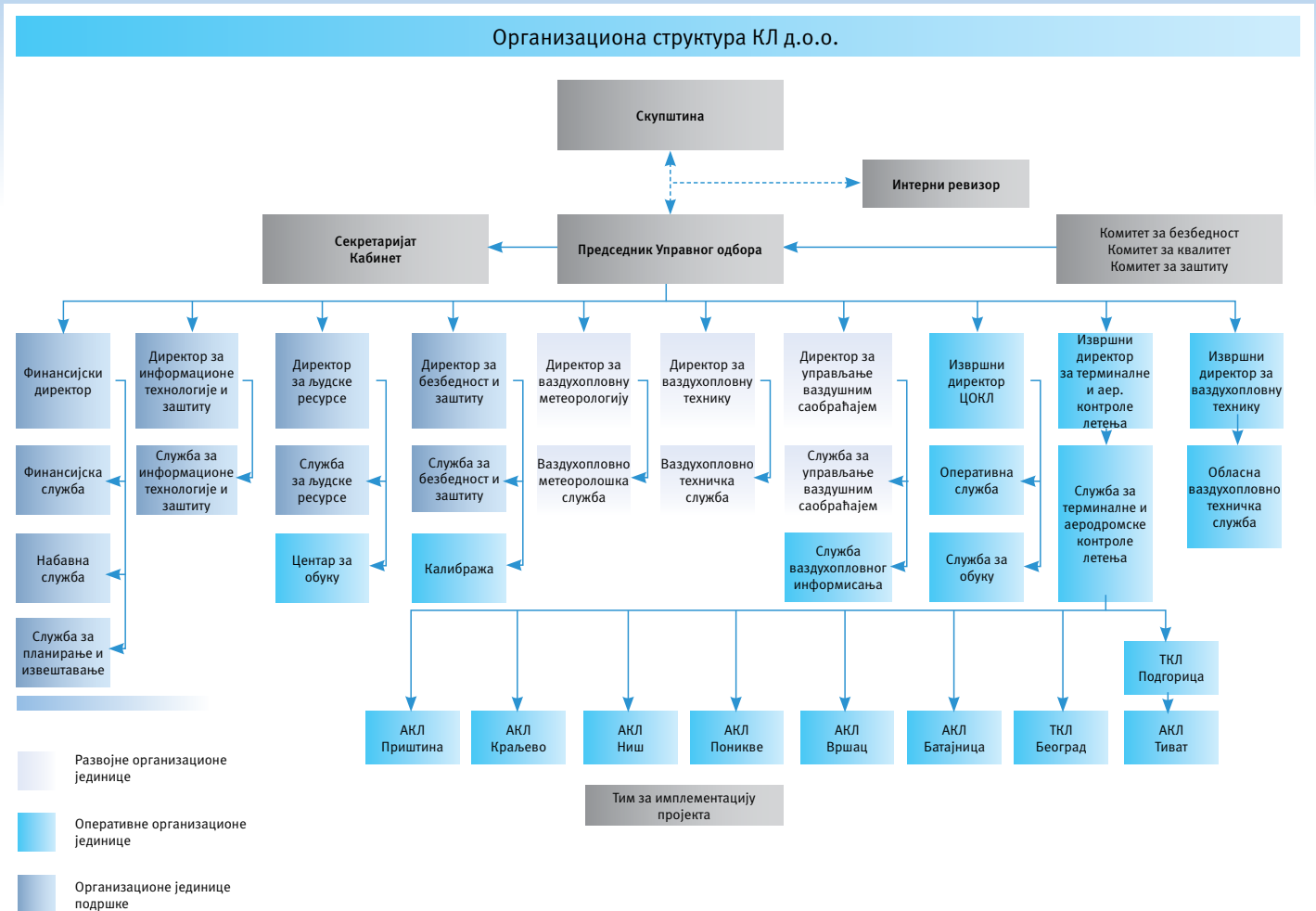
Док са поносом гледамо пројекте покренуте током 2009, евидентно је да ће и година пред нама бити подједнако захтевна с обзиром на напредовање и реализацију наших пројеката. Ипак с људима и начином организације који чине Агенцију за контролу летења способни смо да оставримо своје циљеве, компетентни да трансформишемо начин на који се пружају услуге у ваздушном саобраћају у региону и довољно снажни да градимо и дефинишемо пут до успеха.

Организациона структура

2 Организациона структура

Шематски приказ организационе структуре

Матрична организациона форма која испуњава захтеве савременог пословања КЛ д.о.о. унапређена је током 2009. године

- Служба за безбедност и заштиту унапређена је Одељењем за менаџмент квалитетом и Одељењем за калибражу и постала Служба за безбедност и квалитет,
- Информационо аналитичка служба је трансформисана у Службу за информационе технологије и заштиту,
- Служба за управљање ваздушним саобраћајем је унапређена Одељењем за контролу, заштиту и алокацију ваздушног простора и
- Формирана је Служба за планирање и извештавање

ОРГАНИ УПРАВЉАЊА

Органи управљања Агенције за контролу летења Србије и Црне Горе д.о.о. су Скупштина и Управни Одбор. Петочлану Скупштину чине представници оснивача - министарстава надлежних за послове саобраћаја (Министарство инфраструктуре у Србији и Министарство саобраћаја, поморства и телекомуникација у Црној Гори), финансија, и других органа, служби и стручних организација. Председник Скупштине КЛ д.о.о. је господин

Милутин Мркоњић, министар за инфраструктуру у Влади Републике Србије.

Управни одбор се састоји од седам чланова, које бира и опозива Скупштина КЛ д.о.о. Чланове УО предлажу Владе Републике Србије и државе Црне Горе. Председник УО је господин Никола Станков, а заменик председника УО, господин Лазо Максимовић.

Руководство: Бранислава Чулајевић, директор за управљање ваздушним саобраћајем; Борис Броћић, финансијски директор; Миланче Блажић, директор за ваздухопловну метеорологију; Лука Павловић, директор за ваздухопловну технику; Миленко Мајсторовић, директор за безбедност и квалитет; Данијел Гавриловић, извршни директор за ваздухопловну технику; Влатко Јовановић, извршни директор за терминалне и аеродромске контроле летења; Слободан Цвијан, директор за информационе технологије и заштиту; Бруно Генал, извршни директор Центра обласне контроле летења Београд; Вања Шкобић, в.д. директор за људске ресурсе.

Э

Профил

3.1

О НАМА

КЛ д.о.о. обавља делатности од значаја за безбедност, редовност и ефикасност ваздушне пловидбе у ваздушним просторима и на контролисаним аеродромима Републике Србије и државе Црне Горе, ваздушном простору изнад дела Јадранског мора и изван територијалних вода држава оснивача, до граница утврђених међународним уговорима, као и у ваздушном простору других држава које су КЛ д.о.о. повериле послове пружања услуга на основу међународних уговора.

Основну делатност КЛ д.о.о. представља пружање услуга у ваздушној пловидби - ANS које обухватају:

- Управљање ваздушним саобраћајем - ATM (Air Traffic Management),
- Комуникацију, навигацију и надзор - CNS (Communication, Navigation and Surveillance),
- Ваздухопловно информисање - AIS (Aeronautical Information Services) и
- Ваздухопловну метеорологију - MET (Aeronautical Meteorological Services).

Осим услуга у ваздушној пловидби, КЛ д.о.о. пружа и следеће услуге:

- Калибража ЗРНС из ваздуха,
- Обука,
- Израда навигационих поступака и процедура и
- Картографија.

КЛ д.о.о. је чланица најважнијих међународних ваздухопловних организација у којима активно представља Републику Србију и државу Црну Гору:

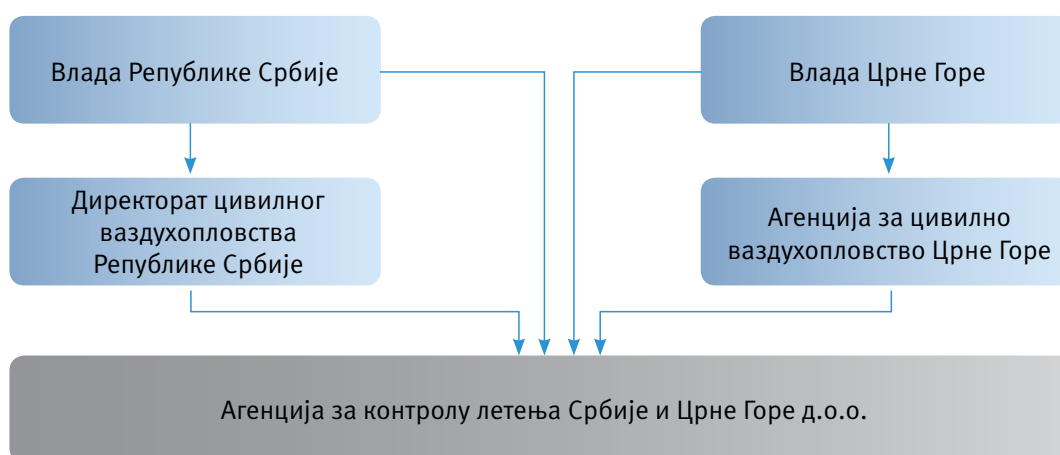
- Европске конференције за цивилно ваздухопловство – ECAC (European Civil Aviation Conference),
- Европске агенције за безбедност ваздушне пловидбе - Eurocontrol,
- Централне службе за наплату рутних накнада - CRCO (Central Route Charge Office),
- Међународне организације за цивилно ваздухопловство – ICAO (International Civil Aviation Organization),
- Међународног удружења авио превозиоца - IACA (International Air Carrier Association) и
- Међународног удружења пружалаца услуга у ваздушној пловидби - CANSO (Civil Air Navigation Services Organisation).

3.2 ПРАВНИ ОКВИР

КЛ д.о.о. је као пружалац услуга у ваздушној пловидби одвојена од регулаторних органа. Надлежни регулаторни органи су Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије и Агенција за цивилно ваздухопловство Црне Горе. Ови регулаторни органи су надлежни за ваздухопловну регулативу, безбедносни надзор, сертификацију, издавање дозвола, безбедносне препоруке и наредбе и испитивање ваздухопловних инцидената и удеса.

Интерни акти КЛ д.о.о. као што су Уговор о оснивању, Правилник о рачуноводству и рачуноводственим политикама и Колективни уговор, су у складу са актуелном законском регулативом Републике Србије и државе Црне Горе.

Слика 2. Шематски приказ - Везе са државним институцијама

3.3 МИСИЈА

Наша мисија је пружање квалитетних услуга у ваздушној пловидби цивилним и војним ваздухопловима ради одржавања и унапређења безбедног, редовног и експедитивног одвијања ваздушног саобраћаја у ваздушном простору FIR/UIR Београд, као и у ваздушном простору других држава на основу међудржавних уговора, пружање квалитетне обуке ваздухопловног особља и калибраже уређаја и система из ваздуха. Заједно са нашим регионалним и пан-европским пословним и институционалним партнерима радимо на успостављању Јединственог европског неба - SES и формирању регионалних Функционалних блокова ваздушног простора - FABs (Functional Airspace Blocks).

3.4 ВИЗИЈА

Наша визија је да будемо водећи пружалац услуга у ваздушној пловидби у региону, као и преферирани партнер међу нашим корисницима и другим пословним сарадницима.

3.5 ЦИЉЕВИ

- Стицање и одржавање сертификата за пружање услуга у ваздушној пловидби,
- Одржавање и унапређење нивоа безбедности у пружању услуга,
- Усклађивање капацитета система пружања услуга у складу са захтевима корисника,
- Постизање високог нивоа ефикасности у пословању,
- Пун допринос очувању и заштити животне средине,
- Стицање сертификата ISO 9001,
- Усклађивање са ECIP (Eurocontrol Convergence and Implementation Plan) и SES регулативом и
- Развој и управљање људским ресурсима
- Сертификација према SES захтевима

4

Делатност

4.1

СЕРТИФИКАЦИЈА ПРЕМА SES ЗАХТЕВИМА

Формирањем тимова за имплементацију пројекта Сертификације и хармонизације пружања услуга у складу са SES регулативом – CHANSS, започела је систематска процена усаглашености са захтевима који проистичу из SES регулативе, односно израда Правилника о сертификацији и безбедносном надзору над пружаоцима услуга у ваздушној пловидби. Идентификацијом области у којима је потребно унапређење документације за рад израђен је план активности за испуњавање захтева до подношења апликације Националном надзорном телу у Републици Србији – Директорату за цивилно ваздухопловство (ДЦВ). Истовремено, у сарадњи са ДЦВ усаглашени су Упитници и докази о усаглашености са SES регулативом. На основу анализе усаглашености ажурирана су 24 документа, док их је 112 израђено.

Агенција за контролу летења је и до подношења захтева за Сертификацију пословала у складу са стандардима и препорученом европском праксом, па ће добијање Сертификата верификовати овакав начин пословања. Захтев за добијање Сертификата поднет је 24. септембра 2009. године.

4.2 УПРАВЉАЊЕ ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ

Агенција за контролу летења Србије и Црне Горе пружа услуге у ваздушном саобраћају у простору своје надлежности и на контролисаним аеродромима на безбедан, редован и ефикасан начин. Управљање ваздушним саобраћајем је базирано на технологији која прати актуелне стандарде из области ваздухопловне индустрије подразумевајући имплементацију најновијих система.

Стручњаци из Службе за управљање ваздушним саобраћајем су током 2009. године учествовали у неколико пројеката, који су имали за циљ израду закона и подзаконских аката Републике Србије у складу са захтевима SES регулативе.

Пројекат будуће модернизације и унапређења система управљања ваздушним саобраћајем - FAMUS подразумева и имплементацију нових алата за АТС подршку – FASTI. Стручњаци Службе за управљање ваздушним саобраћајем су активно учествовали у најзначајнијим активностима које се односе на имплементацију FASTI алата, како у фази процене тако и у фази подршке.

У току 2009. године у АКЛ Батајница и АКЛ Вршац инсталиран је систем за говорну комуникацију земља-земља и земља-ваздух (Voice Communication System SMARTVCS 3020XR.e.l. 6.0.) компаније Frequentis за који је спроведена обука техничког и оперативног кадра. Такође је извршено и увођење радарског сервиса у пружању услуга контроле летења у ТКЛ Подгорица.

У погледу пројектовања поступака, активности које су се одвијале у току 2009. године подразумевају: увођење нових STAR процедура за аеродроме у Београду и Нишу,

објављивање нових SID и STAR процедура за аеродроме у Батајници и Краљеву, развој нових IFR процедура за подгорички аеродром, успостављање нових VFR рута за аеродроме у Нишу и Вршцу, побољшање и ревизија постојећих и развој нових процедура за визуелно летење за VFR аеродроме у Србији.

4.3

УСЛУГЕ КОМУНИКАЦИЈЕ, НАВИГАЦИЈЕ И НАДЗОРА

2009. годину карактерише спровођење значајних унапређења система за пружање услуга комуникације и навигације.

Како би се обезбедило боље покривање простора надлежности КЛ д.о.о., нарочито у смислу вишеструког покривања простора у надлежности ЦОКЛ Београд и покривања нижих нивоа летења у надлежности терминалних контрола летења, током 2009. године извршено је унапређење и проширење VHF/UHF радио система за говорну комуникацију земља-ваздух. Стари и технолошки превазиђени системи за говорну комуникацију земља-земља и земља-ваздух замењени су новим дигиталним системима за говорну комуникацију за потребе АКЛ Батајница и АКЛ Вршац, чиме је обезбеђено повезивање са суседним јединицама контроле летења коришћењем телефонских линија које обезбеђују све функције према препорукама Eurocontrol, као и ефикасније и флексибилније коришћење ресурса радио уређаја.

Током 2009. године телекомуникациона мрежа која постоји у оквиру КЛ д.о.о. је проширена до нових

локација, уведене су редундантне путање и врши се миграција на пренос оптичким влакнима за сервисе који су критични за пружање услуга контроле летења (ваздух-земља говорна комуникација и надзорни подаци). Извршено је повезивање система за обраду и приказивање података - DPS (Data Processing System), који се користи за потребе пружања услуга контроле летења у простору надлежности ЦОКЛ Београд, са системом АСС Бриндизи, у циљу обезбеђивања размене података на вези - OLDI сервиса између ових јединица контроле летења. Крајем 2009. године израђен је пројектни задатак за набавку дистрибутера OLDI порука чији је задатак да у оквиру пројекта FAMUS омогући транзицију OLDI сервиса са постојећег на нови DPS. Расписан је међународни тендер за набавку и инсталацију система за инструментално слетање - ILS (Instrument Landing Sistem) и уређаја за мерење растојања – DME (Distance Measuring Equipment) у оквиру пројекта FAMUS.

4.4 ВАЗДУХОПЛОВНЕ- МЕТЕОРОЛОШКЕ УСЛУГЕ

КЛ д.о.о. је наставила са предузимањем потребних активности у циљу унапређења процеса надзора и контроле квалитета ваздухопловних метеоролошких услуга. Такође, настављена је и сарадња са Хидрометеоролошким заводом Србије у вези пријема одређених података. Од догађаја који су обележили 2009. годину издвајамо:

- пуштање на коришћење аутоматске метеоролошке станице AWS-200 „MikroStep” у АКЛ Батајници, у августу 2009. године и
- пуштање на коришћење софтвера за обједињени приказ метеоролошких података SAWAS у АКЛ Батајница, у септембру 2009. године.

4.5 УСЛУГЕ ВАЗДУХОПЛОВОГ ИНФОРМИСАЊА

КЛ д.о.о. пружа услуге ваздухопловног информисања за Србију и за Црну Гору у складу са ICAO стандардима и препорученом праксом, у циљу безбедне, редовне и ефикасне ваздушне пловидбе. AIS Србије и Црне Горе пружа услуге ваздухопловног информисања и у складу са новопотписаним SLA са унутрашњим и спољашњим изворима података. Осим тога, AIS Србије и Црне Горе такође пружа део својих услуга преко Европске базе AIS података - EAD (European AIS Database). Служба ваздухопловног информисања КЛ д.о.о. је израдила Зборник ваздухопловних информација за летење по визуелним правилима - VFR AIP. Прво издање VFR AIP је ступило на снагу 4. јуна 2009. године. Овај догађај представља значајан корак у ваздухопловном VFR информисању, јер је поједностављено проналажење потребних информација.

Служба ваздухопловног информисања је започела два веома важна пројекта током 2009. године која се тичу увођења електронског AIP (eAIP), чији се завршетак очекује током 2010. године и имплементације система за претполетно информисање (Briefing Facility).

4.6

ЦЕНТАР ЗА ОБУКУ

Центар за обуку КЛ д.о.о. је и у 2009. години наставио успешно да спроводи активности везане за обуку и усавршавање оперативног особља КЛ д.о.о. и других стручних профила којима је због потреба посла било потребно додатно школовање. Осим тога, Центар је обучавао и кориснике из Босне и Херцеговине и има за циљ да своје услуге прошири на цео регион.

Центар за обуку, тренутно сертификован за рад према до сада важећој регулативи, је у 2009. години предузео неопходне активности како би испунио све захтеве у циљу добијања уверења о оспособљености за обуку ваздухопловног особља и на тај начин постао у потпуности усаглашен са ICAO Annex 1 (Personnel Licensing) и европском регулативом. Центар за обуку обезбеђује извођење обуке за контролоре летења по модуларном принципу на свим нивоима.

Школовање кандидата 47. класе у 2009. години реализовано је према новим плановима и програмима за аеродромску инструменталну контролу летења - ADI (Aerodrome Instrumental).

Центар за обуку је наставио са активностима везаним за имплементацију плана за подизање нивоа језичке стручности из ваздухопловног енглеског језика како би контролори летења успешно стекли посебно језичко овлашћење ICAO нивоа 4. Капацитети Центра за обуку

одговарају националним и међународним стандардима, а подразумевају следећа средства за извођење обуке:

- Радарски симулатор,
- Процедурални симулатор,
- Симулатор летења,
- Компјутерски тренажер – РТТ (Part Task Trainer),
- Језичку лабораторију,
- СВТ/СВВТ учионице и
- Електронску таблу.

У 2009. години се наставило са унапређењем наставних метода и средстава за извођење наставе. С тим у вези, у мају месецу, у кабинету за РТТ урађена је инсталација RST 2.3 – РТТ – верзија Б (производ IANS Луксембург), којом су побољшане верзије постојећег софтвера. Центар за обуку први учествује у тестирању нове верзије, тако да ће искуства у обуци са унапређеном верзијом РТТ користити даљем усавршавању софтвера и ове методе обучавања.

Центар за обуку има добру сарадњу са Ваздухопловном академијом из Београда. Ова сарадња је у 2009. години резултирала извођењем практичне наставе за матуранте Ваздухопловне академије.

Слика 3. Hawker Beechcraft King Air 350

4.7 КАЛИБРАЖА ЗРНС

Пратећи свеобухватну модернизацију, КЛ д.о.о. је направила план инвестирања у нови ваздухоплов и пратећу опрему. Зато је током 2009. године реализован уговор за набавку новог ваздухоплова, „Hawker Beechcraft King Air 350“ са интегрисаним системом за калибражу AD-AFIS-260, који ће побољшати квалитет услуга калибраже ЗРНС из ваздуха уз смањење трошкова и тиме сврстати КЛ д.о.о. у тржишно конкурентне пружаоце услуга калибраже ЗРНС.

Коришћењем најновијих техничких решења из области система за калибражу и константним унапређењем процедура за обављање послова калибраже ЗРНС биће остварени следећи циљеви:

- Висока прецизност измерених параметара,
- Могућност понављања поступка у току калибраже ЗРНС и
- Минимално тражено време лета и минималан број ангажованог особља.

Захваљујући новом ваздухоплову, Одељење за калибражу ће моћи да пружа услуге калибраже из ваздуха за:

- Instrument Landing System (ILS) Category I, II, III,
- ILS Markers,
- Tactical Air Navigation (TACAN),
- VHF Omni Directional Radio Range (VOR) - DVOR, CVOR,
- Distance Measuring Equipment (DME),
- Non-Directional Beacon (NDB),
- VHF, UHF Communications,
- VHF Direction Finding (VDF),
- UHF Direction Finding (UDF),
- Secondary Surveillance Radar (SSR),
- Precision Approach Radar (PAR),
- Visual Approach Slope Indicator (VASI),
- Precision Approach Path Indicator (PAPI),
- Area Navigation (RNAV, RNP) и
- Instrument Flight Procedures (SID, STAR).

На основу предлога Одељења за калибражу, надлежни орган донео је Правилник о калибражи ЗРНС из ваздуха и тиме законски дефинисао ову област деловања. Као резултат, Одељење за калибражу поднело је захтев ДЦВ за издавање сертификата за пружање услуга из ваздуха.

4.8

БЕЗБЕДНОСТ

Безбедност ваздушног саобраћаја представља највећи приоритет у пружању квалитетних услуга и унапређењу будућих активности. КЛ д.о.о. спроводи и одржава ефикасан, формалан и проактиван Систем управљања безбедношћу - SMS (Safety Management System) који је у складу са међународним и националним захтевима. Један од основних задатака је да се обезбеди да су све процедуре и опрема безбедни и да су сви запослени правилно обучени, свесни своје улоге у пружању услуга и способни за обављање својих дужности. Сви делови АТМ система у погледу дизајна, производње, употребе и одржавања пажљиво се надгледају и прате. Процена и ублажавање ризика се увек користе при увођењу и/или планирању одређених промена у АТМ систему.

Током 2009 године, Служба за безбедност и квалитет је у складу са Политиком безбедности КЛ д.о.о. и SMS предузимала мере праћења функционисања SMS и припреме за добијање сертификације ANSP од стране ДЦВ. Као резултат активности Службе за безбедност и квалитет током 2009. године, ДЦВ је 5. новембра 2009. године дао сагласност за употребу SMM, који покрива процедуре, упутства и образце за безбедно пружање услуга.

4.9

ИНФОРМАЦИОНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ И ЗАШТИТА

Новоформирана Служба за информационе технологије и заштиту је током 2009. године припремила и усвојила Приручник за заштиту, који разрађује и операционализује постулате и циљеве дефинисане Политиком заштите КЛ д.о.о. Значајно је подигнут ниво техничке заштите појединих виталних објеката КЛ д.о.о. увођењем додатних система видео надзора, противпровалних система и система контроле приступа.

Завршена је модернизација ИТ инфраструктуре, којом

је успостављена интегрисана корпоративна рачунарска мрежа. Повезане су све важније локације КЛ д.о.о. на територији Републике Србије и државе Црне Горе. Кроз рачунарску мрежу су пуштени одговарајући сервиси, уз примену поузданих механизма заштите података и права приступа. Уз успостављање ове инфраструктуре, реализована је и најсавременија платформа IP телефоније, која је дистрибуирана по свим локацијама.

Покренут је пројекат имплементације документ менаџмент система Microsoft Office Sharepoint, са циљем да се службама и пројектним тимовима КЛ д.о.о. пружи могућност да ефикасније координирају документима и радним задацима, као и да успешније имплементирају токове процеса. Успешно је реализован пилот пројекат са Службом ваздухопловног информисања, након чега се наставило са развојем Sharepoint-а и ширењем његове расположивости ка осталим службама КЛ д.о.о.

4.10

ЉУДСКИ РЕСУРСИ

Програми које КЛ д.о.о. спроводи у циљу развоја људских ресурса настављени су и у 2009. години, обезбеђујући да довољан број експерата, контролора летења, инжењера и техничара свих профила стекне и одржи одговарајуће компетенције и успешно испуни све захтеве који се од њих очекују. Током 2009. године завршено је и одобрено неколико нових програма и планова обуке за контролоре летења за стицање одговарајућих овлашћења. Такође, у току године завршени су и програм обуке за школовање оперативног супервизора и програм обуке за инструктора процењивача. КЛ д.о.о. је у 2009. години почела са имплементацијом одобрених планова обуке контролора летења - UTP (Unit Training Plan) и процедура одржавања стручности - UCS (Unit Competence Scheme)

у ЦОКЛ Београд, ТКЛ Београд, АКЛ Батајница, АКЛ Ниш, АКЛ Краљево, АКЛ Поникве и АКЛ Вршац. На тај начин је процес обуке стандардизован и осавременењен и у потпуности усклађен са захтевима који проистичу из Правилника о дозволама контролора летења и центрима за обуку.

Процес регрутације 48. Ab initio класе студената контроле летења започет је у новембру 2009. године, у циљу одабира 34 кандидата за школовање за стицање дозволе контролора летења и одговарајућег овлашћења, за рад на локацијама у Београду, Нишу, Подгорици и Тивту. На конкурс се пријавило више од 800 кандидата, а процес њиховог одабира за приступање школовању спроведен је према документованој процедури регрутације и селекције кандидата. Почетак школовања је планиран за другу половину 2010. године.

У другој половини 2009. године шест студената 46. класе контроле летења је стекло ACS/RAD дозволе (дозволе обласног радарског надзорног контролора летења), за мање од три године од почетка њиховог школовања.

У 2009. години је спроведен и поступак преговарања са овлашћеним представницима репрезентативних синдиката, након чега је закључен нови Колективни уговор, који је ступио на снагу 1. септембра 2009. године. Просечан број запослених од 853 у 2009. години је остао на константном нивоу и приближно је исти као и претходних година.

4.11

МЕНАЏМЕНТ КВАЛИТЕТОМ

КЛ д.о.о. је у току 2009. године наставила рад на увођењу система менаџмента квалитетом у складу са стандардом ISO 9001. Запослени у Служби за обезбеђење квалитета су прошли обуку за интерне провериваче система

менаџмента квалитетом код сертификационе куће SGS.

У августу је расписан тендер за набавку консултантских услуга за израду и имплементацију система менаџмента квалитетом према стандарду ISO 9001. На основу овог тендера склопљен је уговор са Институтом за истраживања и пројектовања у привреди - ИИПП и од краја октобра је започет деветомесечни пројекат у циљу припреме КЛ д.о.о. за сертификацију према захтевима стандарда ISO 9001:2008. Планирано је да делокруг сертификата обухвати све услуге које КЛ д.о.о. пружа (управљање ваздушним саобраћајем, услуге комуникације, навигације и надзора, услуге ваздухопловног информисања, ваздухопловне метеоролошке услуге, као и услуге обуке ваздухопловног особља и услуге калибраже ЗРНС из ваздуха). У складу са новом организацијом и систематизацијом у КЛ д.о.о., Служба за обезбеђење квалитета је постала Одељење за менаџмент квалитетом у оквиру Службе за безбедност и квалитет.

4.12

УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА

Тим за управљање ризицима у оквиру FAMUS пројекта је и у 2009. години наставио са спровођењем активности које проистичу из Плана управљања ризицима, са циљем да се предвиде ризици, умање негативни ефекти ризика и створи план за њихово ублажавање.

КЛ д.о.о. је у 2009. години завршила процес идентификације и процене ризика који се односе на радна места и радно окружење, у складу са Законом о безбедности и здрављу на раду. С тим у вези 29. априла 2009. године усвојен је Акт о процени ризика радних места у КЛ д.о.о. у односу на услове рада. У 2009. години КЛ д.о.о. је склопила нови уговор са осигуравајућом компанијом за набавку осигурања лица и имовине.

5

Оперативни показатели

5 Оперативни показатељи

5.1

ВАЗДУШНИ ПРОСТОР И АЕРОДРОМИ

Београд FIR/UIR, који укључује ваздушни простор Србије и Црне Горе, окружен је са осам држава: Албанија, Италија, Босна и Херцеговина, Хрватска, Мађарска, Румунија, Бугарска и Македонија.

километара, на територији Републике Србије, државе Црне Горе, делу ваздушног простора изнад Јадранског мора, као и 55% горњег ваздушног простора изнад територије Босне и Херцеговине.

КЛ д.о.о. је одговорна за пружање навигационих услуга у простору који има површину 144.676 квадратних

Слика 4. Простор надлежности ЦОКЛ Београд

Слика 5. Сала Центра обласне контроле летења

Центар обласне контроле летења Београд, који се налази на Аеродрому Никола Тесла у Београду, пружа рутне услуге између FL145 и FL660. Центар има могућност да обезбеди пружање рутних услуга кроз 12 сектора.

Ваздушни простор у надлежности КЛ д.о.о. је подељен на две терминалне и осам аеродромских контрола летења. Доња граница свих терминала је 450m, а горња граница је FL145.

У простору надлежности КЛ д.о.о. су следећи аеродроми:

- Аеродром Никола Тесла (Београд),
- Аеродром Подгорица (Подгорица),
- Аеродром Тиват (Тиват),
- Аеродром Константин Велики (Ниш),
- Аеродром Вршац (Вршац),
- Аеродром Поникве (Ужице),
- Аеродром Лађевци (Краљево),
- Аеродром Батајница (Батајница) и
- Аеродром Приштина (Приштина).

Слика 6. Аеродроми у надлежности КЛ д.о.о.

5 Оперативни показатељи

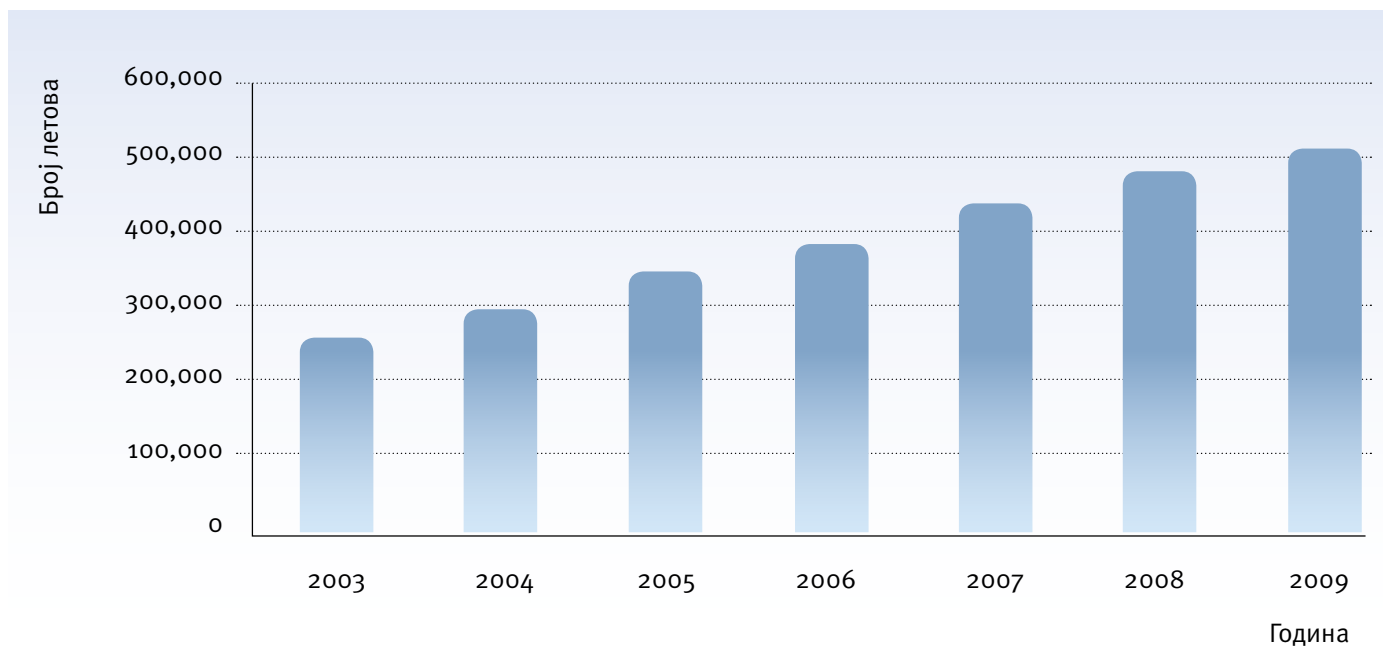
5.2

ПОДАЦИ О САОБРАЋАЈУ

Крајем 2008. године постало је евидентно да ће на ваздушни саобраћај значајан утицај имати ефекти глобалне економске кризе. Почетак кризе у последњем кварталу 2008. године и током 2009. године, навео је већину авио компанија да смањи своје капацитете, што је довело до пада ваздушног саобраћаја у Европи за 6,6%.

За разлику од већине европских земаља које су забележиле пад саобраћаја у 2009. години, према подацима КЛ д.о.о., ваздушни саобраћај у простору

надлежности Центра обласне контроле летења - ЦОКЛ Београд са реализованих 502.386 IFR летова је остварио повећање од 4,2% у односу на 2008. годину (прелети су забележили повећање од 5,6%, а међународна полетања/слетања и локални саобраћај су остварили пад од 5,5%). У односу на број летова реализован 2003. године, у 2009. години је остварен раст за преко 100%.

Слика 7. ЦОКЛ Београд - број летова у периоду од 2003. до 2009. године

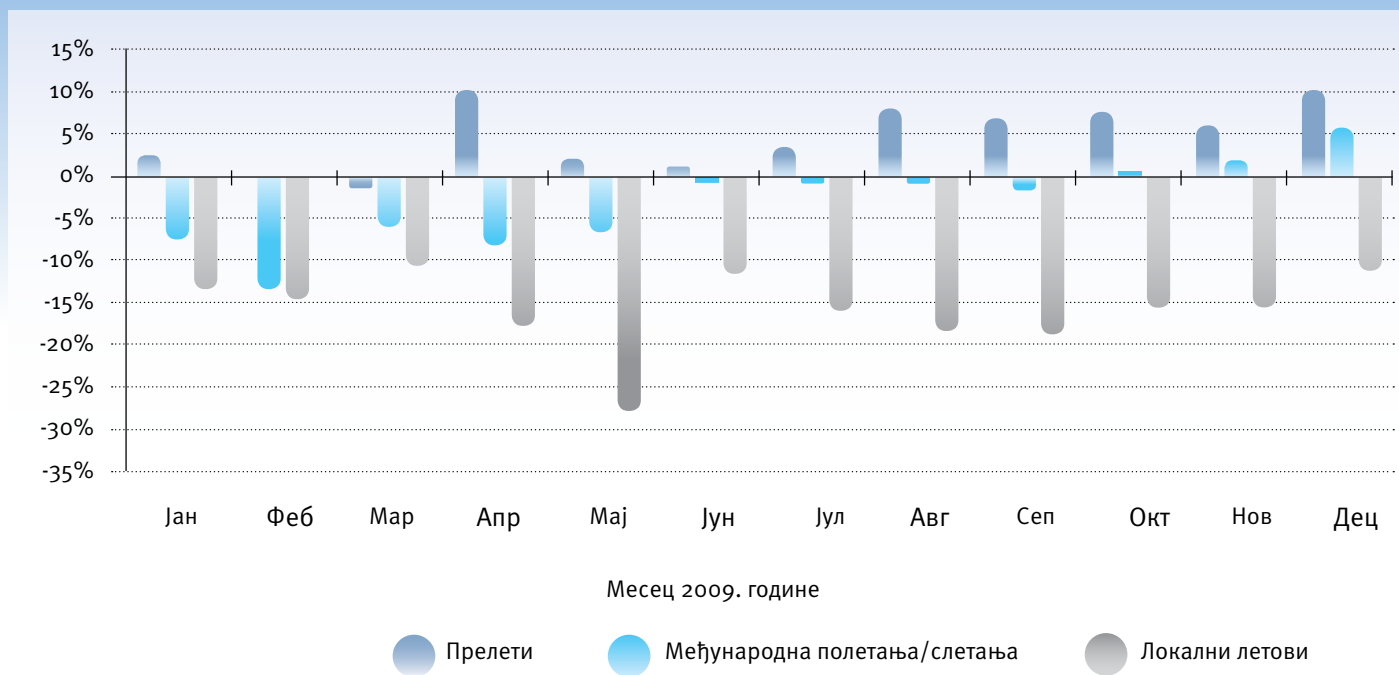
Највећи број летова чине прелети, затим међународна полетања и слетања, а најмање је локалних летова између аеродрома на којима КЛ д.о.о. пружа услуге у ваздушном саобраћају.

Пораст саобраћаја започет у другој половини године, достигао је највеће вредности у децембру, када прелети и међународна полетања/слетања бележе највећи раст од почетка године. Већина земаља која се суочила са падом саобраћаја током године, у децембру 2009. године бележи већи број летова него у истом периоду 2008. године. Разлог израженог раста у броју међународних полетања/слетања је укидање виза грађанима Србије и Црне Горе за пут у земље Европске Уније.

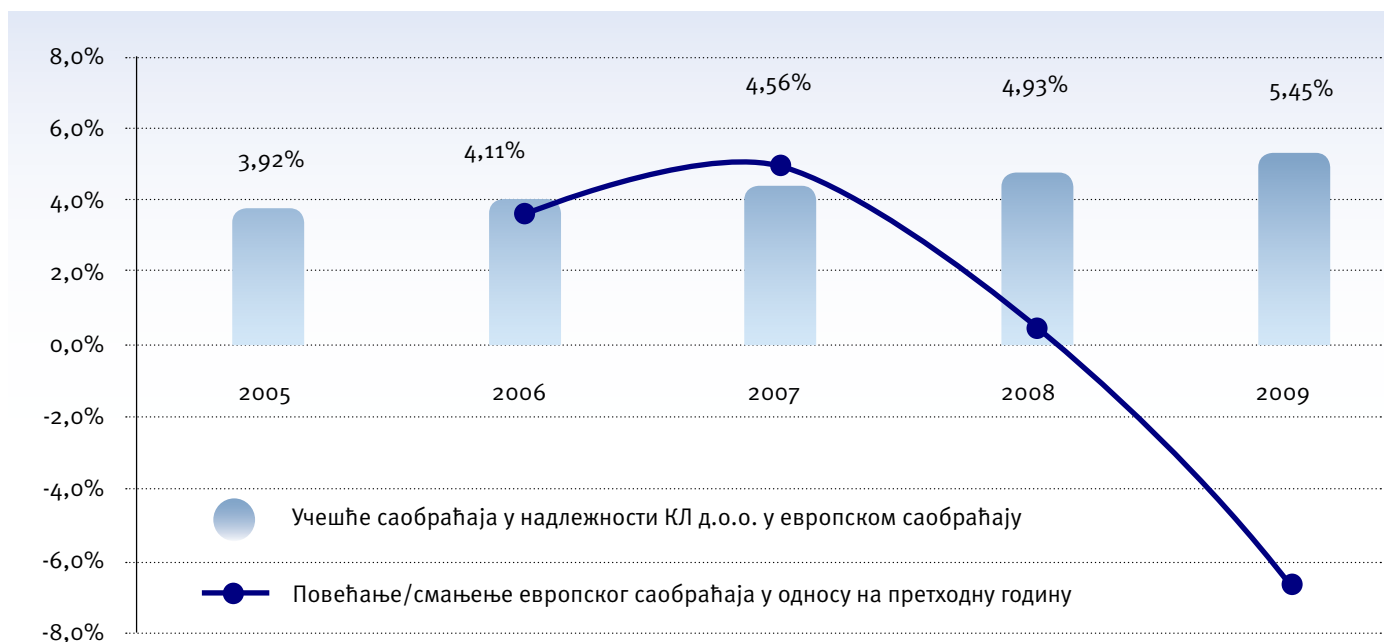
Слика 8. Процентуална заступљеност врста летова у укупном саобраћају у 2009. години

5 Оперативни показатељи

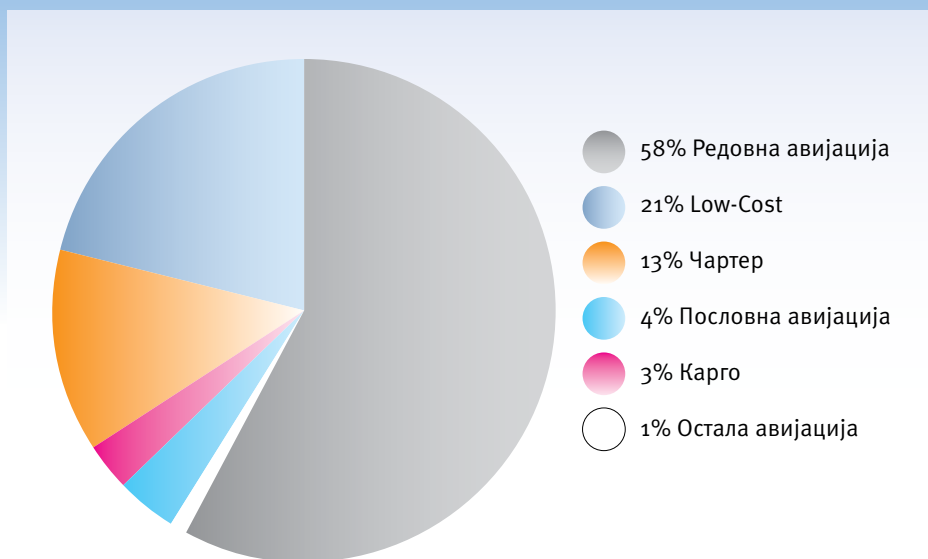
Слика 9. Процентуално повећање/смањење броја летова по врсти у 2009. години у односу на 2008. годину

Удео европског саобраћаја који пролази кроз ваздушни простор у надлежности КЛ д.о.о. је са 4,93% у 2008. порастао на 5,45% у 2009. години. Највеће учешће од 7,1% је забележено у августу месецу, када је сваки 14 лет у Европи користио и ваздушни простор КЛ д.о.о.

Слика 10. Учешће саобраћаја у надлежности КЛ д.о.о. у европском саобраћају у периоду од 2005. до 2009. године

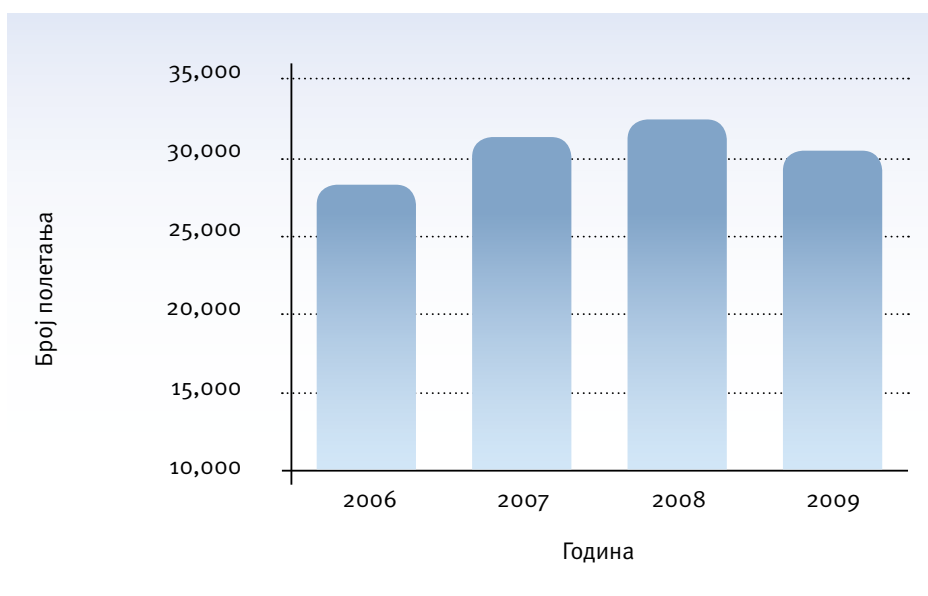
Протекла 2009. година је карактеристична и по томе што је у простору надлежности КЛ д.о.о. први пут забележено више од 2.000 IFR летова у једном дану. Највише летова је реализовано 22. августа 2009. године, 2.188 летова, а најоптерећенији сат је био 7. августа 2009. године када је ваздушни простор у надлежности КЛ д.о.о. прелетело 155 авиона.

Слика 11. Учешће појединих категорија летова у укупном саобраћају у 2009. години

Ако се изузме остала авијација, која у укупном саобраћају учествује са око 1%, највећи пад у 2009. години је забележила пословна авијација, која је реализовала 13% мање летова него 2008. године. Ова категорија је у последња три месеца 2009. године забележила пораст саобраћаја. Категорије које нису забележиле пад саобраћаја у 2009. години су „low-cost“ и редовна авијација чији летови укупно чине око 80% саобраћаја у простору надлежности КЛ д.о.о.

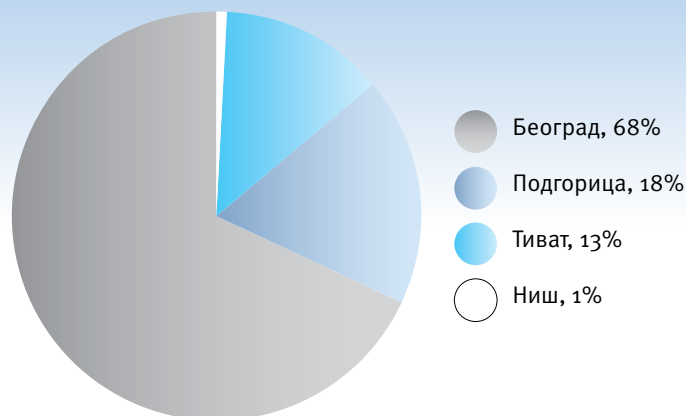
У терминалу је у 2009. години реализовано 30.121 IFR полетања од којих је КЛ д.о.о. остварила приход, на основу чега је забележен пад од 7,7% у односу на 2008. годину. У децембру месецу, укидањем виза грађанима Србије и Црне Горе за пут у земље Европске Уније, саобраћај у терминалу је по први пут остварио позитиван раст у односу на исти период 2008. године.

Слика 12. Број IFR полетања у терминалу у периоду од 2006. до 2009. године

5 Оперативни показатељи

Од укупног броја полетања у 2009. години, 68% је реализовано са београдског аеродрома Никола Тесла, 18% са аеродрома у Подгорици, док аеродроми у Тивту и Нишу учествују са респективно 13% и 1%.

Слика 13. Учешће саобраћаја на појединим аеродромима у укупном саобраћају у терминалу у 2009. години

5.3 КАШЊЕЊА

Упркос глобалној економској кризи, саобраћај у надлежности КЛ д.о.о. је наставио свој раст и у 2009. години. И поред тога, КЛ д.о.о. је генерисала занемарљиво кашњење, које је износило приближно 2.000 минута.

Процес управљања протоком ваздушног саобраћаја се стално надзире како би се кашњења свела на минимум. КЛ д.о.о. прати најновија достигнућа у процедурама развијеним од стране Eurocontrol, проналазећи начине за даље побољшање управљања токовима и потпуно елиминисање кашњења. КЛ д.о.о. намерава да и даље спроводи политику нултог кашњења.

5.4 РУТНА МРЕЖА И КАПАЦИТЕТ ВАЗДУШНОГ ПРОСТОРА

КЛ д.о.о. континуирано предузима потребне мере како би се осигурало повећање капацитета и редундантност у циљу безбедног и поузданог начина рада. 12. марта 2009. године уведени су нови ваздушни путеви Y/UY505 (BEO – RAVAK – NISVA) и T/UT23 (BABIT – TADAM – RISTU – INRES – SOSEK – VAGEN) заједно са подешавањем неколико ваздушних путева који су у вези са главним ваздушним токовима (L/UL603, M/UM19, N/UN128, N/UN 131, N/UN132, N/UN739). Оперативни циљ

је био да се скрати планирана дужина летења и повећа ефикасност летења. Осим тога, промене у рутној мрежи су допринеле RNDSDG (Route Network Development Sub-Group) пројекту налажења оптималног решења у дизајну ваздушног простора са циљем смањења утицаја мера протока ваздушног саобраћаја за преко 50 парова градова, и омогућиле несметано снижавање саобраћаја ка аеродрому у Софији. Уведене мере су због смањења непотребних конфликта имале значајан утицај на повећање капацитета сектора, и на тај начин побољшале свеукупно управљање ваздушним простором. Као резултат тога, КЛ д.о.о. није имала проблема са капацитетом у 2009. години. Према најновијем Локалном плану конвергенције и имплементације - LCIP (Local Convergence and Implementation Plan), КЛ д.о.о. не предвиђа недостатак капацитета у наредних 5 година.

5.5 ЕКОЛОГИЈА

Агенција за контролу летења Србије и Црне Горе, у складу са својим могућностима, покушава да своје пословање усклади са савременим еколошким стандардима. Свесни чињенице да боља организација и управљање ваздушним простором може да резултира смањењем емисије штетних гасова од 6% до 12%, и током 2009. године се радило на развијању ових области пословања кроз коришћење директних рута кад год је то могуће, и увођење краћих рутних опција задржавањем ваздухоплова на земљи са искљученим моторима док се не добије SLOT. Тиме је КЛ д.о.о. допринела повећању ефикасности, смањењу просечне потрошње горива по лету, а самим тим и смањењу емисије штетних гасова.

5.6 РУТНЕ НАКНАДЕ

Цена пружања рутних услуга за територију Републике Србије и државе Црне Горе је установљена на основу принципа одређивања трошковне базе и јединице рутне накнаде, по одобрењу Проширеног Већа Eurocontrol (Enlarged Committee of Eurocontrol). Ниво прихода КЛ д.о.о. је одређен бројем летова, сервисних јединица и вредношћу јединице рутне накнаде.

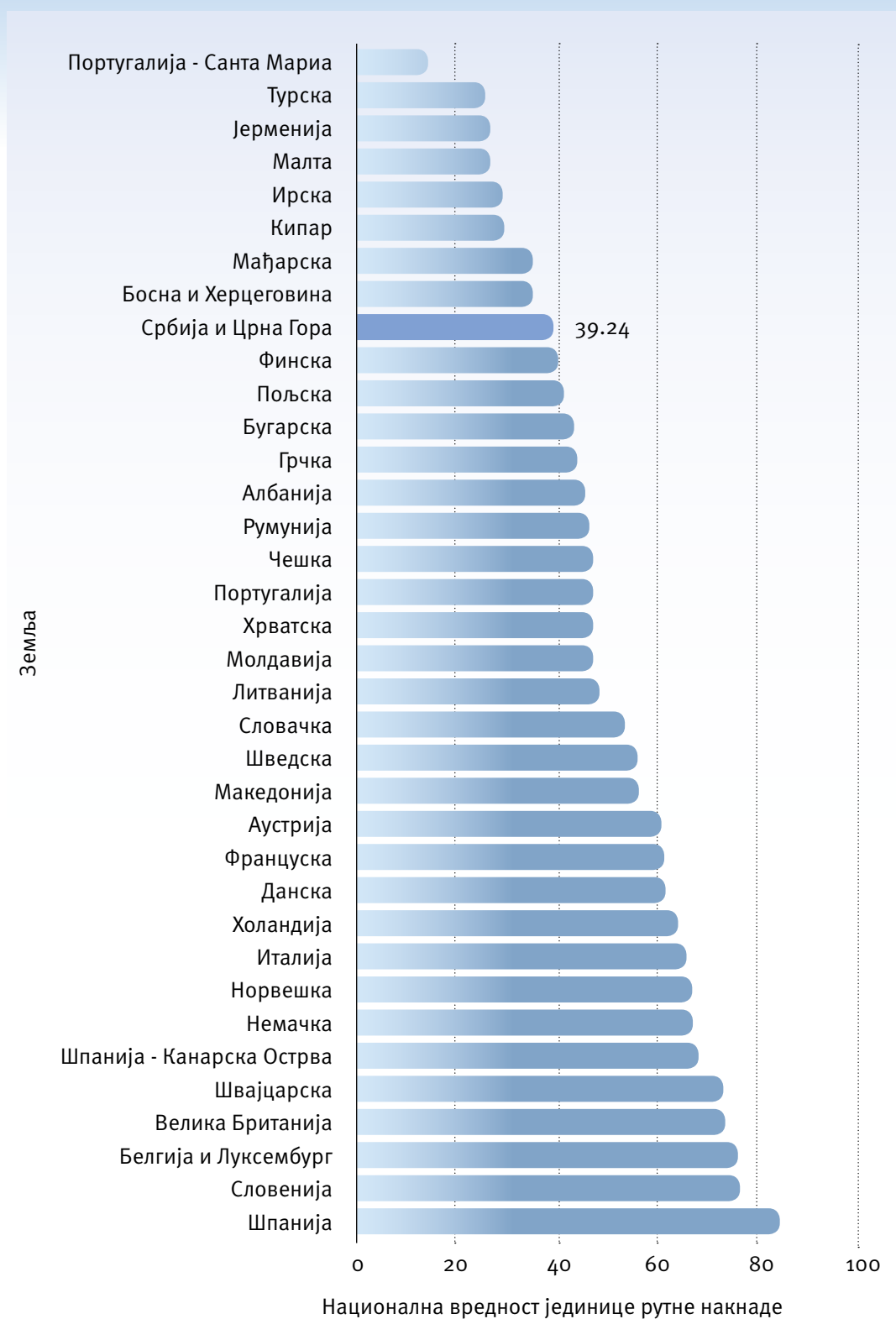
5.6.1 Јединица рутне накнаде

Јединица рутне накнаде у 2009. години, одобрена од стране Проширеног Већа је износила 39,24€, што представља једну од најнижих у Европи. У поређењу са 2008. годином, она је повећана за само 1,1%, показујући тиме да је КЛ д.о.о. користила своје ресурсе врло ефикасно и зато била у могућности да јединицу рутне накнаде одржи стабилном у последње две године. Глобална економска криза и економска ситуација у Србији у 2009. години је имала утицај на пад домаће валуте у односу на евро, и на тај начин допринела смањењу вредности јединице рутне накнаде на месечном нивоу.

У 2009. години, национална вредност јединице рутне накнаде за Србију и Црну Гору, у односу на вредност јединица рутних накнада осталих земаља учесница у Eurocontrol систему наплате рутних накнада је приказана на наредној слици.

5 Оперативни показатељи

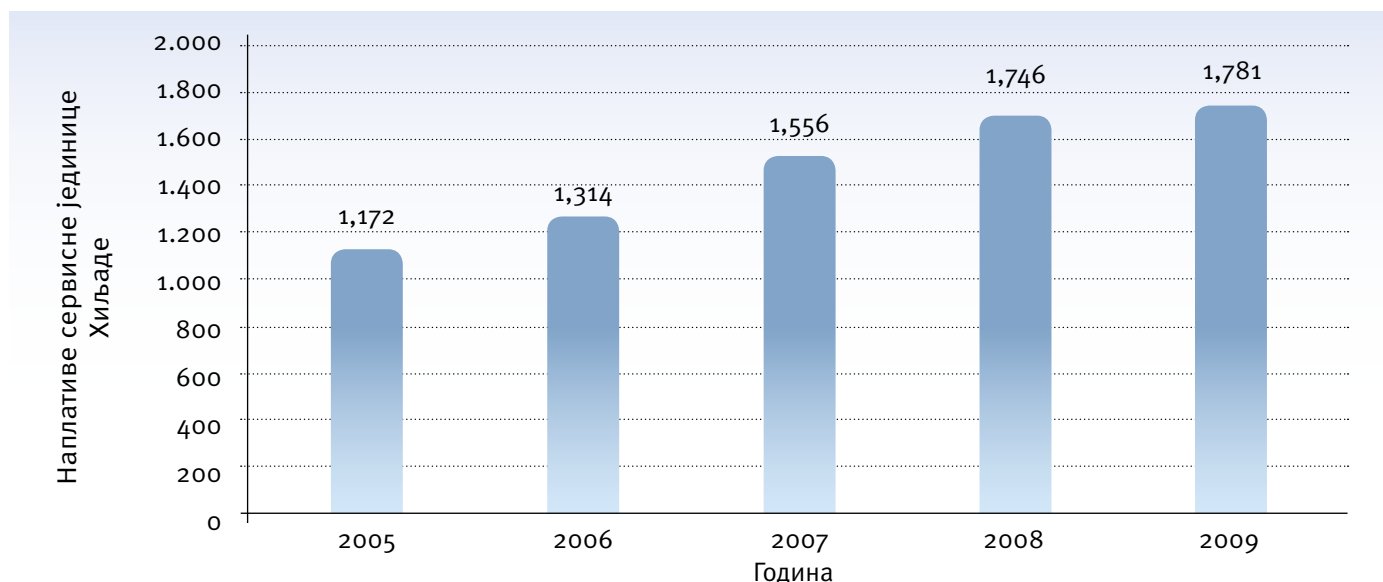

Слика 14. Јединица рутне накнаде у 2009. години по земљама

5.6.2 Сервисне јединице

На основу података CRCO, у 2009. години је реализовано 1.782.884 сервисних јединица, од чега 1.781.113 наплативих. У односу на претходну годину, остварен је пораст од приближно 2%.

Од укупне суме сервисних јединица у 2009. години, 95% је реализовано за извршене прелете кроз простор надлежности КЛ д.о.о., 4% за међународна полетања/слетања, док је од локалног саобраћаја остварено 1% сервисних јединица.

Слика 15. Број наплативих сервисних јединица у периоду од 2005. до 2009. године

5.7 КОНСУЛТАЦИЈЕ СА КОРИСНИЦИМА

КЛ д.о.о. врши редовне консултације са корисницима својих услуга, неколико пута годишње, путем разних формалних и неформалних састанака и консултација са појединачним корисницима услуга као и са њиховим удружењима. Кроз учешће на разним међународним форумима које организују ICAO, Eurocontrol, CANSO и друге организације из области ваздушног саобраћаја, добијају се корисне информације од корисника.

Са домаћим и страним партнерима, КЛ д.о.о има потписане споразуме и уговоре о пословно-техничкој

сарадњи, као и споразуме о координацији - LOA (Letter of Agreement) који се редовно преиспитују и на тај начин се добијају повратне информације од партнера.

У току 2009. године организовани су успешни преговори са турским чартер компанијама према којима КЛ д.о.о. има потраживања. Осим тога, постигнут је договор са још петнаестак авио компанија у циљу измирења потраживања за пружене услуге.

6

Показатели успешности

Најзначајније области (KPAs) у оквиру којих се врши праћење најважнијих показатеља успешности (KPIs) пословања КЛ д.о.о. у 2009. години, представљене су у складу са појединим областима које су дефинисане у Стратешком плану пословања, а подразумевају:

- Безбедност,
- Пружене услуге и
- Ефикасност пословања.

Свака од области садржи одговарајуће показатеље успешности пословања.

6.1 БЕЗБЕДНОСНИ ПОКАЗАТЕЉИ

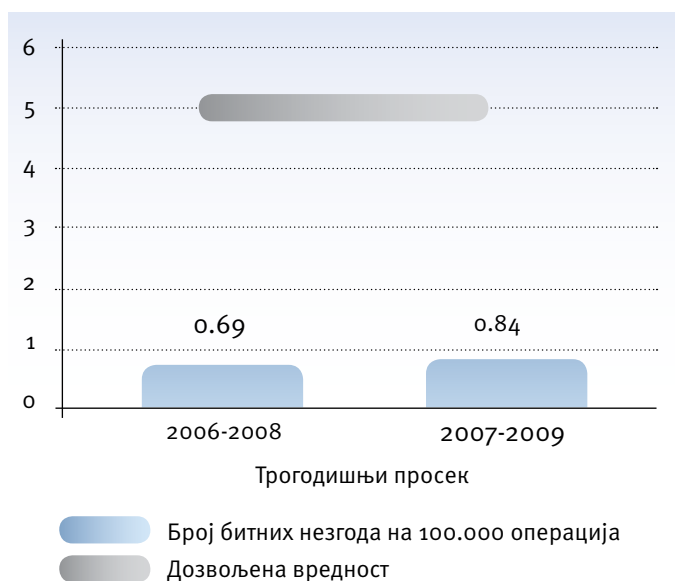
Безбедносни индикатори као и њихове дозвољене вредности, дефинисане су на националном нивоу од стране ваздухопловних власти. КЛ д.о.о. има развијен процес праћења безбедносних индикатора у свим деловима система. Такође, безбедносни индикатори и њихове дозвољене вредности су дефинисане и у Безбедносно оперативном приручнику КЛ д.о.о.

У складу са тим, индикатори који су представљени у овом делу односе се на:

Индикаторе догађаја од значаја за АТМ (Слика 16. и Слика 17.),

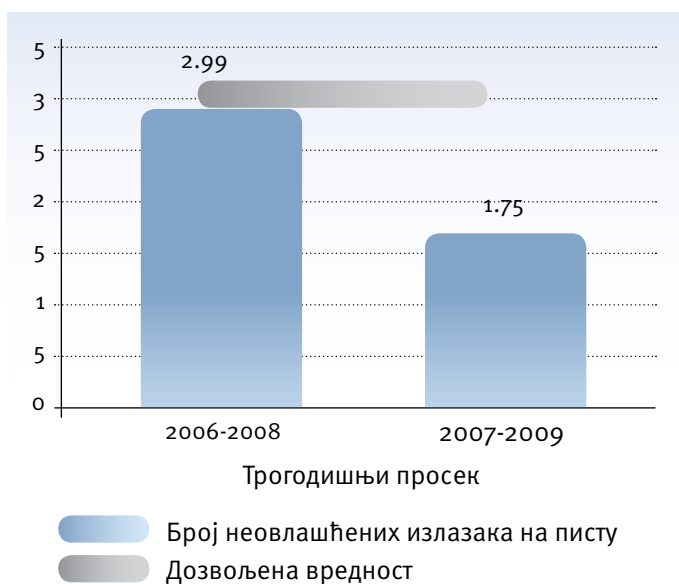
Индикатор догађаја карактеристичан за АТМ - аутоматски системи контроле летења (Слика 18.) и

Индикатор догађаја карактеристичан за АТМ - радарска група (Слика 19.)

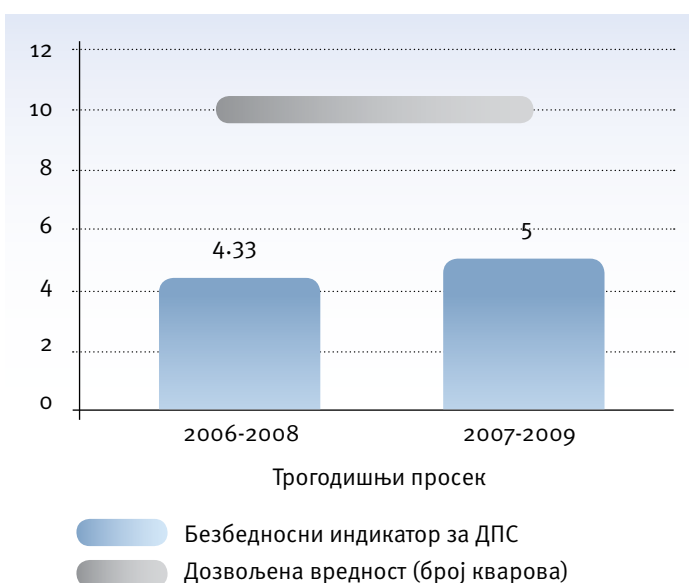

Слика 16. Број битних незгода на 100.000 операција

Број неовлашћених излазака на писту изражен као трогодишњи просек, је у последњем посматраном периоду мањи него у претходном.

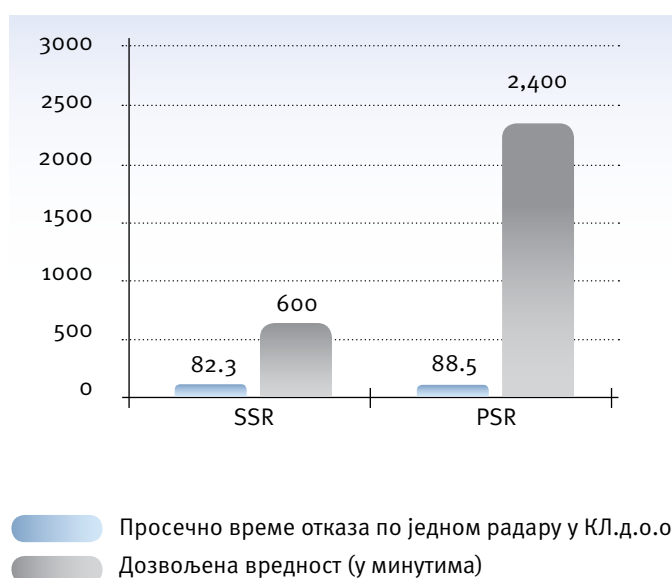
Слика 17. Број неовлашћених излазака на писту

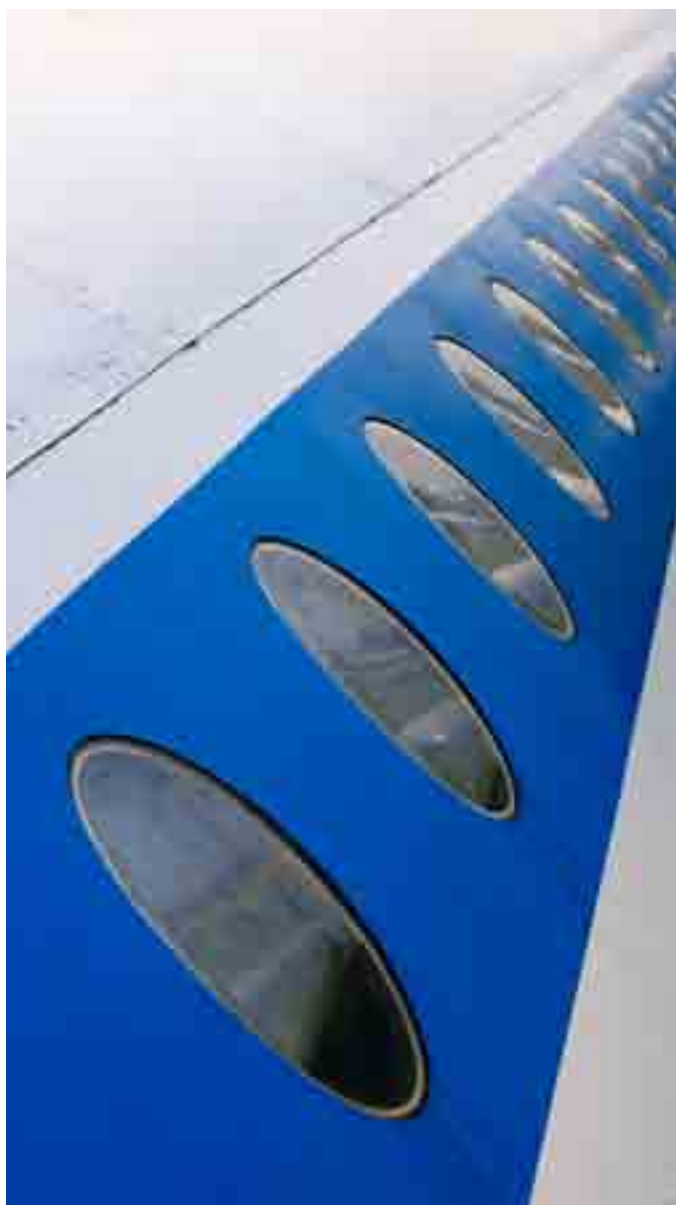
Слика 18. Безбедносни индикатор за DPS

Безбедносни индикатори за SSR радарске станице (Ковиона, Кошевац и Муртеница) и PSR радарске станице (Ковиона и Муртеница), изражени као просечно време отказа по једном радару у 2009. години су приказани на наредној слици.

Слика 19. Безбедносни индикатори за SSR и PSR радарске станице

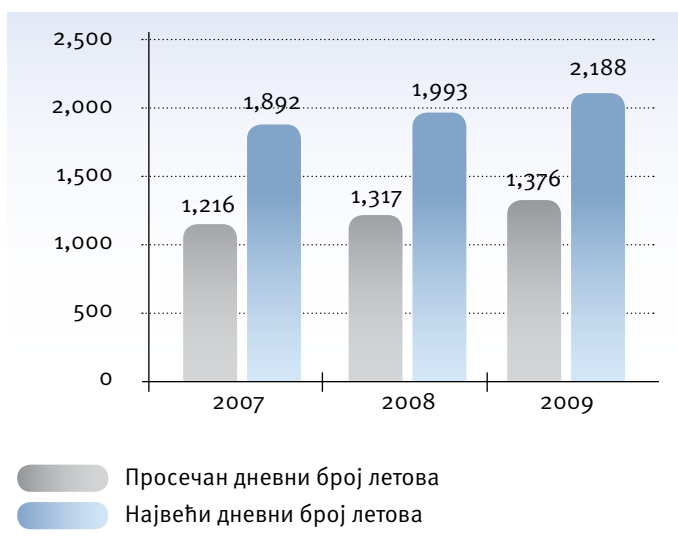

6.2 ПОКАЗАТЕЉИ ПРУЖЕНИХ УСЛУГА

Област у оквиру које се прати квалитет пружених услуга је најкомплекснија и подразумева показатеље који се директно или индиректно односе на све услуге које КЛ д.о.о. пружа. У овом делу су приказани показатељи који се односе на саобраћај и кашњења, а подразумевају:

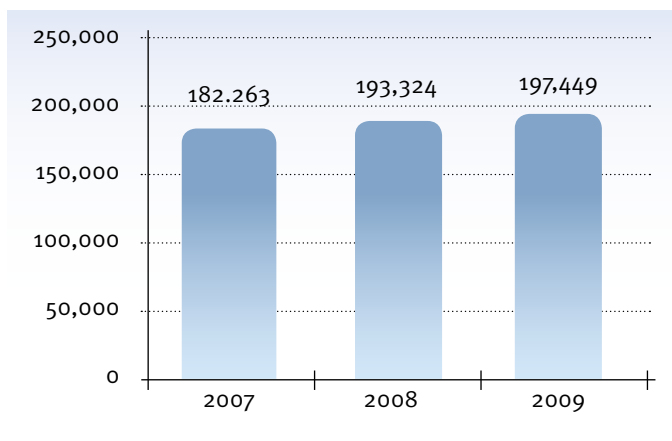
- Просечан и највећи дневни број летова по годинама,
- Укупан број IFR сати лета по годинама,
- Просечно време лета у простору надлежности ЦОКЛ Београд,
- Показатељ укупне комплексности саобраћаја,
- АТФМ кашњења КЛ д.о.о. (у временском смислу).

У 2009. години, по први пут у простору надлежности ЦОКЛ Београд је забележено више од 2.000 летова у једном дану. На наредној слици је приказан просечан и максималан дневни број летова у последње три године.

Слика 20. Просечан и највећи дневни број летова у периоду од 2007. до 2009. године

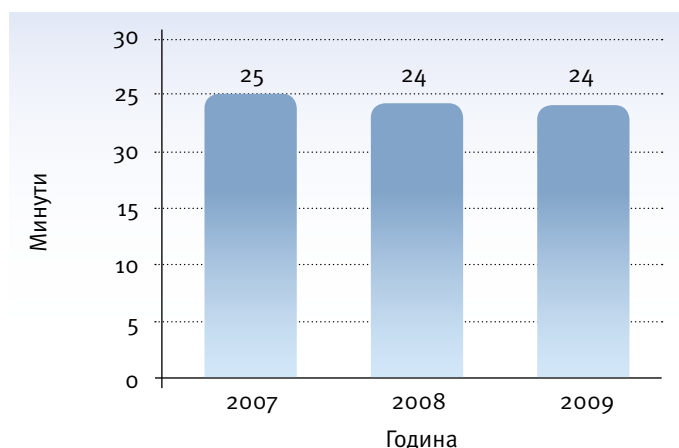
Према подацима CFMU, у простору надлежности ЦОКЛ Београд у 2009. години је реализовано 197.449 IFR сати лета, што представља повећање од преко 2% у односу на 2008. годину.

Слика 21. ЦОКЛ Београд – број IFR сати лета у периоду од 2007. до 2009. године

Следећа слика приказује просечно време лета у простору надлежности ЦОКЛ Београд. Као што се може видети са слике, оно се није битно мењало у протекле три године.

Слика 22. ЦОКЛ Београд – просечно време летења у периоду од 2007. до 2009. године

Показатељ укупне комплексности саобраћаја представља производ два параметра:

- Прилагођене густине саобраћаја и
- Структуралног индекса комплексности.

Прилагођена густина саобраћаја је мера потенцијалног броја интеракција између ваздухоплова. Индикатор се дефинише као укупно време трајања свих интеракција (у минутима) по сату лета у контролисаном ваздушном простору.

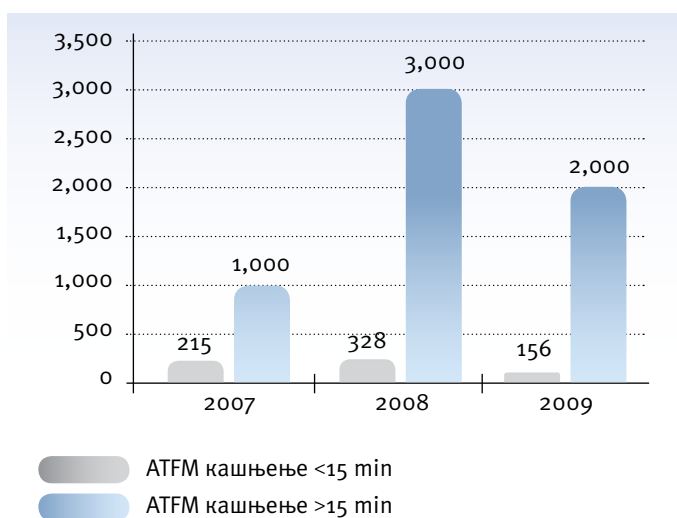
Структурални индекс комплексности потиче од хоризонталне, вертикалне и брзинске интеракције. Он се обрачунава као збир ова три показатеља.

Као што се може видети у табели, укупна комплексност саобраћаја се повећава из године у годину, али је и даље испод европског просека.

Година	2007	2008	2009
Прилагођена густина саобраћаја	7,80	8,20	8,60
Вертикалне интеракције	0,05	0,05	0,05
Хоризонталне интеракције	0,44	0,45	0,46
Интеракције везане за брзину	0,07	0,07	0,06
Структурални индикатор комплексности	0,56	0,58	0,57
Показатељ укупне комплексности	4,40	4,71	4,90
Европски просек укупне комплексности	6,18	6,40	6,00

Табела 2. Показатељи комплексности саобраћаја у периоду од 2007. до 2009. године

Кашњење у простору надлежности КЛ д.о.о. проузроковано мерама АТФМ је међу најмањим у Европи. И поред повећаног обима саобраћаја у 2009. години, кашњење је смањено за преко 30% у односу на 2008. годину.

Слика 23. АТФМ кашњења КЛ д.о.о. у периоду од 2007. до 2009. године

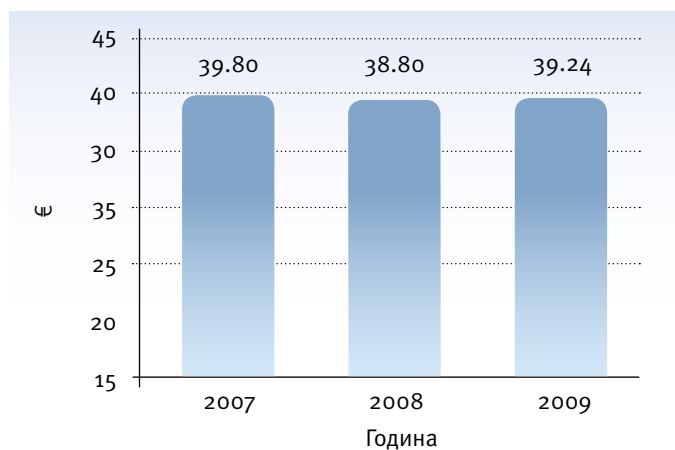
6.2 ПОКАЗАТЕЉИ ЕФИКАСНОСТИ ПОСЛОВАЊА

Показатељи ефикасности пословања који су овде приказани углавном се подударају са показатељима дефинисаним у ACE Benchmarking извештају.

Издвојени су следећи показатељи:

- Основна јединица рутне накнаде по годинама,
- Укупни трошкови АТФМ кашњења КЛ д.о.о. и
- Продуктивност контролора летења на нивоу ЦОКЛ.

Национална вредност јединице рутне накнаде се није много мењала у последње три године. У 2009. години, она је износила 39,24€, што је за 44 евро цента више него у 2008. години.

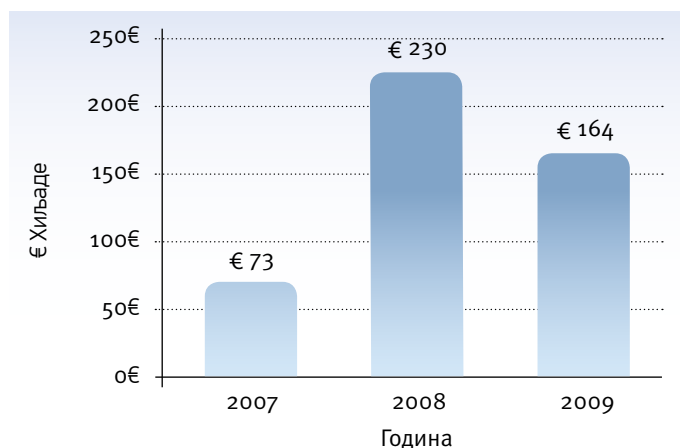

Слика 24. Национална вредност јединице рутне накнаде у периоду од 2007. до 2009. године

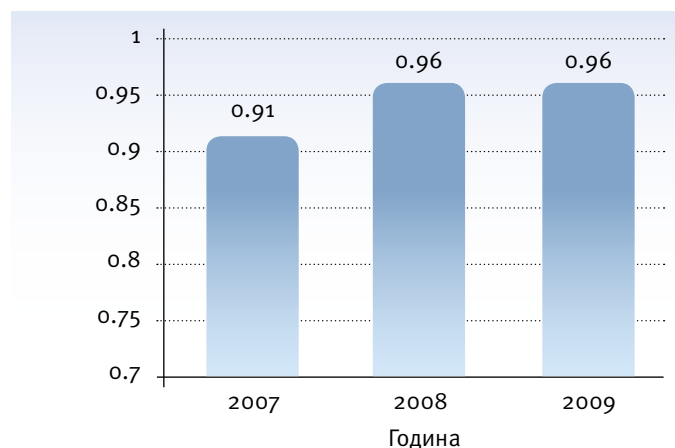

АТФМ кашњења у простору надлежности КЛ д.о.о. у 2009. години су мања него претходне, 2008. године. На основу тога, и трошкови услед ових кашњења су смањени, и у 2009. години они су износили приближно 164.000€. За прорачун трошкова ових кашњења, узета је вредност из 2008. године која је износила 82€ по минути, за кашњења преко 15 минута.

Продуктивност контролора летења по сату показује ефикасност којом одређени пружалац услуга у ваздушној пловидби користи своје запослене на нивоу одређеног обласног центра или на нивоу свих оперативних центара унутар своје организационе структуре. Продуктивност контролора летења на нивоу ЦОКЛ је уједначена у протекле три године и приказана на следећој слици.

Слика 25. Трошкови АТФМ кашњења > 15 минута у периоду од 2007. до 2009. године

Слика 26. Продуктивност контролора летења на нивоу ЦОКЛ у периоду од 2007. до 2009. године

7 Развој и инвестиције

7 Развој и инвестиције

У табели која следи приказане су укупне реализоване инвестиције у 2009. години које су груписане према одређеним категоријама.

ОПИС	Износ (РСД)
Пројектна документација	17.051.691
Куповина земљишта и објеката, изградња и реконструкција објеката	219.994.124
Електро-енергетика, климатизација и противпожарна заштита	4.937.701
Аутоматски системи контроле летења	11.975
Телекомуникације	340.741.984
Метеоролошка опрема	6.328.109
Рачунарска и заштитна опрема	24.957.942
Опрема за калибражу	707.584.061
Моторна возила	8.413.681
Административна опрема	13.756.303
Укупно у 2009. години	1.343.777.570
FAMUS пројекат	1.255.211.674
Укупно са FAMUS пројектом	2.598.989.244

Табела 3. Реализоване инвестиције у 2009. години

У оквиру појединих категорија издвајају се највеће инвестиције које су обележиле 2009. годину:

ОПИС	Износ (РСД)
Изградња новог торња на аеродрому Батајница	183.319.218
Реконструкција и надоградња постојећег објекта ТКЛ Подгорица	34.226.430
Набавка и инсталација VHF/UHF система земља-ваздух	245.413.088
Набавка авиона са уграђеним системом за калибражу из ваздуха	706.433.146
Реализација радова на изградњи нове зграде ЦОКЛ Београд (у оквиру пројекта FAMUS)	668.684.956
Набавка опреме за будућу модернизацију и унапређење система управљања ваздушним саобраћајем Србије и Црне Горе (у оквиру пројекта FAMUS)	566.359.813
Укупно	2.404.436.650

Табела 4. Највеће инвестиције у 2009. години

7.1 НАЈВЕЋЕ ИНВЕСТИЦИЈЕ У ТОКУ 2009. ГОДИНЕ

Значајна улагања у развој инфраструктуре и опреме су реализована како у протеклом периоду тако и у 2009. години.

7.1.1 Изградња новог торња на аеродрому Батајница

Координација тендерског процеса је извршена у првој, а реализација у другој половини 2009. године у

складу са Годишњим планом за 2009. годину. Изградња новог торња на аеродрому Батајница је завршена за само 3 месеца. Објекат је пуштен у рад у септембру 2009. године.

Слика 27. Изградња торња на аеродрому Батајница

7.1.2 Реконструкција и надоградња постојећег објекта ТКЛ Подгорица

У јуну 2009. године потписан је уговор за реконструкцију и надоградњу ТКЛ Подгорица. У складу са Годишњим планом за 2009. годину, у току прве половине године је извршена координација тендерског процеса, док је у другој половини године започета реализација уговора и извршено 60% пројектом предвиђених радова.

7.1.3 Набавка и инсталација VHF/UHF система земља-ваздух по фазама (2008-2010)

Заменом технолошки застарелих радио система на локацијама радарске станице Кошевац и аеродромских контрола летења Поникве, Ниш и Вршац, унапређена је VHF/UHF радио мрежа за пружање сервиса говорне комуникације земља-ваздух.

Слика 28. Реконструкција и надоградња објекта ТКЛ Подгорица

7.1.4 Набавка авиона са уграђеним системом за калибражу из ваздуха

У току 2009. године реализован је уговор за набавку авиона са уграђеним системом за калибражу из ваздуха. Нови авион „Hawker Beechcraft King Air 350” са интегрисаним системом AD-AFIS-260, увезен у септембру 2009. године, омогућиће Одељењу за калибражу да унапреди квалитет и ефикасност својих услуга.

Слика 29. Авион „Hawker Beechcraft King Air 350” са уграђеним системом за калибражу

7 Развој и инвестиције

7.2 FAMUS

Имплементација пројекта будуће модернизације и унапређења система управљања ваздушним саобраћајем – FAMUS (Future ATM Modernisation and Upgrade System) је настављена и у 2009. години према предвиђеном плану.

У току 2009. године завршени су тендерски поступци за набавку уређаја и система, као и за избор понуђача

за извођење грађевинских радова. Предвиђено је да се нови објекат ЦОКЛ Београд изгради преко пута садашњег објекта Обласне контроле летења.

Од априла, када је извођач уведен у посао, до краја 2009. године радови су изведени са степеном извршености приказаним у следећој табели:

Грађевински радови	72%
Спољне инсталације водовода и канализације	90%
Унутрашње инсталације водовода и канализације	50%
Термотехничке инсталације	62%
Електроенергетске инсталације	39%
Телекомуникационе инсталације	13%

Табела 5. Радови на изградњи новог Центра обласне контроле летења

Слика 30. Будући изглед нове зграде Центра обласне контроле летења

8 Финансијски извештаји

8.1

БИЛАНС УСПЕХА

Позиција	2008	2009
Пословни приходи	5.149.936	5.557.256
Приходи од ANS услуга	5.108.910	5.541.840
Остали пословни приходи	41.026	15.416
Трошкови материјала и енергије	161.382	161.634
Трошкови зарада и накнада зарада	3.377.914	3.696.766
Остали пословни расходи	688.510	800.632
Пословни резултат пре амортизације	922.130	898.224
Трошкови амортизације	910.346	812.631
Пословни резултат	11.784	85.593
Финансијски приходи	567.371	347.704
Финансијски расходи	375.067	292.656
Остали и ванредни приходи	37.652	148.678
Остали и ванредни расходи	122.611	216.602
Резултат пре опорезивања	119.129	72.717
Порез на добит	33.326	26.781
Нето резултат	85.803	45.936

Табела 6. Биланс успеха, у ооо РСД

8.2

БИЛАНС СТАЊА

Позиција	2008	2009
Актива		
Неплаћени уписани капитал	-	-
Нематеријална улагања (нето)	43.027	27.016
Некретнине, постројења, опрема и биолошка средства (нето вредност)	5.346.265	8.865.904
Учешћа у капиталу	-	-
Остали дугорочни финансијски пласмани	-	-
Дугорочни финансијски пласмани	-	-
Стална имовина	5.389.292	8.892.920
Залихе	118.592	77.538
Краткорочни финансијски пласмани	-	-
Купци	1.549.869	1.665.250
Остала потраживања	3.241	3.241
Готовински еквиваленти и готовина	1.130.705	982.821
ПДВ и АВР	60.221	252.865
Одложена пореска средства	186.444	-
Обртна имовина	3.049.072	2.981.715
Укупна пословна актива	8.438.364	11.874.635
Губитак изнад висине капитала	-	-
Укупна актива	8.438.364	11.874.635
Ванбилансна актива	5.335	-

Табела 7. Актива, у ооо РСД

Позиција	2008	2009
Пасива		
Основни капитал	1.873.820	1.873.820
Неуплаћени уписани капитал	-	-
Резерве	347.044	347.044
Ревалоризационе резерве	1.694.780	3.611.298
Нераспоређена добит	1.960.435	2.111.287
минус: Губитак	-	-
минус: Откупљене сопствене акције	-	-
Капитал	5.876.079	7.943.449
Дугорочна резервисања	641.600	652.476
Дугорочни кредити	472.686	2.132.350
Остале дугорочне обавезе	-	-
Дугорочне обавезе	472.686	2.132.350
Краткорочне финансијске обавезе	25.248	181.995
Обавезе према добављачима	932.293	383.704
Обавезе по основу зараде и друге обавезе	389.710	460.982
Обавезе по основу ПДВ и осталих јавних прихода и ПВР	4.510	4.462
Остале обавезе из пословања	5.094	28.270
Одложене пореске обавезе	91.144	86.947
Краткорочне обавезе	1.447.999	1.146.360
Укупно обавезе	2.562.285	3.931.186
Укупна пасива	8.438.364	11.874.635
Ванбилансна пасива	5.335	-

Табела 8. Пасива, у ооо РСД

8.3

ИЗВЕШТАЈ О ТОКОВИМА ГОТОВИНЕ

Позиција	2008	2009
ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ ПОСЛОВНИХ АКТИВНОСТИ		
Приливи готовине из пословних активности	5.426.847	5.821.653
Продаја и примљени аванси	5.012.272	5.391.157
Примљене камате из пословних активности	15.190	7.794
Остали приливи из редовног пословања	399.385	422.702
Одливи готовине из пословних активности	4.843.482	5.146.156
Исплате добављачима и дати аванси	995.769	1.390.883
Зараде, накнаде зарада и остали лични расходи	3.433.113	3.720.665
Плаћене камате	18.846	303
Порез на добитак	90.255	34.305
Плаћање по основу осталих јавних прихода	305.499	-
Нето прилив готовине из пословних активности	583.365	675.497
Нето одлив готовине из пословних активности	-	-
ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ИНВЕСТИРАЊА		
Приливи готовине из активности инвестирања	103	438
Продаја акција и удела (нето прилив)	-	-
Продаја нематеријалних улагања, некретнина, постројења, опреме и биолошких средстава	103	438
Остали финансијски пласмани (нето приливи)	-	-
Примљене камате из активности инвестирања	-	-
Примљене дивиденде	-	-
Одливи готовине из активности инвестирања	525.298	2.617.696
Куповина акција и удела (нето одливи)	-	-
Куповина нематеријалних улагања, некретнина, постројења, опреме и биолошких средстава	525.298	2.617.696
Остали финансијски пласмани (нето одливи)	-	-
Нето прилив готовине из активности инвестирања	-	-
Нето одлив готовине из активности инвестирања	525.195	2.617.258
ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ФИНАНСИРАЊА		
Приливи готовине из активности финансирања	-	1.771.407
Увећање основног капитала	-	-
Дугорочни и краткорочни кредити (нето приливи)	-	1.771.407
Остале дугорочне и краткорочне обавезе	-	-
Одливи готовине из активности финансирања	-	39.021
Откуп сопствених акција и удела	-	-
Дугорочни и краткорочни кредити и остале обавезе (нето одливи)	-	39.021
Финансијски лизинг	-	-
Исплаћене дивиденде	-	-
Нето прилив готовине из активности финансирања	-	1.732.386
Нето одлив готовине из активности финансирања	-	-
СВЕГА ПРИЛИВ ГОТОВИНЕ	5.426.950	7.593.498
СВЕГА ОДЛИВ ГОТОВИНЕ	5.368.780	7.802.873
НЕТО ПРИЛИВ ГОТОВИНЕ	58.170	-
НЕТО ОДЛИВ ГОТОВИНЕ	-	209.375
ГОТОВИНА НА ПОЧЕТКУ ОБРАЧУНСКОГ ПЕРИОДА	958.778	1.130.705
ПОЗИТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ ПО ОСНОВУ ПРЕРАЧУНА ГОТОВИНЕ	202.132	82.582
НЕГАТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ ПО ОСНОВУ ПРЕРАЧУНА ГОТОВИНЕ	88.375	21.091
ГОТОВИНА НА КРАЈУ ОБРАЧУНСКОГ ПЕРИОДА	1.130.705	982.821

Табела 9. Извештај о токовима готовине, у ооо РСД

8.4 НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

8.4.1 Основа за састављање финансијских извештаја

Састављање финансијских извештаја КЛ д.о.о. за 2009. годину за обрачунски период који се завршава 31.12.2009. године, по свим материјално значајним питањима, извршено је у складу са Законом о рачуноводству и ревизији („Службени гласник РС“ бр. 46/2006) који подразумева примену Међународних рачуноводствених стандарда, односно Међународних стандарда финансијског извештавања (MRS/MSFI) као и прописима издатим од стране Министарства финансија Републике Србије.

Ставке укључене у финансијске извештаје КЛ д.о.о. се одмеравају и приказују у валути примарног економског окружења у којем КЛ д.о.о. послује (функционална валута). Финансијски извештаји су приказани у динарима (РСД) који представљају функционалну и валуту извештавања КЛ д.о.о. Трансакције у страниој валути се прерачунавају у функционалну валуту применом девизних курсева важећих на дан трансакције или вредновања по коме се ставке поново одмеравају. Позитивне и негативне курсне разлике настале из измирења таквих трансакција и из прерачуна монетарних средстава и обавеза изражених у страним валутама на крају године, признају се у билансу успеха. Позитивне и негативне курсне разлике које се односе на обавезе по кредитима и готовину и готовинске еквиваленте приказују се у билансу успеха у оквиру позиције финансијски приходи или расходи.

8.4.2 Преглед значајнијих рачуноводствених политика

Нематеријална улагања

Нематеријална улагања представљају немонетарну имовину без материјалног обележја, од које пословни субјекат у будућности очекује користи (у периоду дужем од годину дана).

Као нематеријална улагања признају се и подлежу амортизацији нематеријална улагања која испуњавају услове прописане МРС 38 (Нематеријална улагања), имају корисни век трајања дужи од годину дана и код којих је појединачна набавна цена у време набавке већа од просечне бруто зараде по запосленом у Републици Србији, према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике. Нематеријално улагање почетно се мери (признаје) по набавној вредности или цени коштања. Након почетног признавања нематеријална улагања се мере по набавној вредности умањеној за акумулирану исправку вредности.

Амортизација нематеријалних улагања која подлежу амортизацији врши се применом пропорционалног метода у року од пет година осим улагања чије је време утврђено уговором, када се отписивање врши у роковима који проистичу из уговора. Обрачун амортизације нематеријалног улагања врши се од почетка наредног месеца у односу на месец када је нематеријално улагање стављено у употребу. Основицу за обрачун амортизације нематеријалних улагања чини набавна вредност по одбитку њихове преостале вредности.

Основне стопе амортизације за поједина нематеријална улагања се крећу од 20% до 33.33%.

Некретнине, постројења и опрема

Као некретнине, постројења и опрема признају се и подлежу амортизацији материјална средства која испуњавају услове за признавање прописане МРС 16 (Некретнине, постројења и опрема), чији је корисни век трајања дужи од годину дана и појединачна набавна цена у време набавке средстава већа од просечне бруто зараде по запосленом у Републици Србији према последњем објављеном податку републичког надлежног органа за послове статистике.

Амортизација некретнина, постројења и опреме врши се применом пропорционалног метода и започиње када је средство расположиво за коришћење. Земљиште не подлеже амортизацији. Амортизација улагања на туђим основним средствима врши се на основу процењеног века коришћења.

Алат и ситан инвентар

Средства алата и инвентара, чији је век употребе краћи од годину дана обавезно се исказују као обртна средства (као залихе), независно од тога колика је њихованабавна вредност. За ова средства не обрачунава се амортизација, већ се стављањем у употребу њихова целокупна вредност преноси на трошкове. Средства алата и инвентара, чији је век употребе дужи од годину дана разврставају се на основна средства ако је њихова појединачна набавна вредност већа од просечне бруто зараде по запосленом у Републици Србији (у моменту набавке). Ако је појединачна набавна вредност средстава нижа од просечне бруто зараде у Републици Србији (у моменту набавке), средства се исказују као обртна, односно као залихе.

Резервни делови

Као стално средство признају се резервни делови, чији је корисни век трајања дужи од годину дана и појединачна набавна цена у време набавке већа од просечне бруто зараде по запосленом у Републици Србији према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике. Такви резервни делови, по уградњи, увећавају књиговодствену вредност средства у које су уграђени.

Залихе

Залихе су средства у облику материјала или помоћних средстава која се троше у процесу производње или приликом пружања услуга. Залихе обухватају основни и помоћни материјал који ће бити искоришћен у процесу производње или приликом пружања услуга. Залихе материјала које се набављају од добављача мере се по набавној вредности или нето продајној вредности, ако је нижа. Набавну вредност или цену коштања залиха чине сви трошкови набавке, и други трошкови настали довођењем залиха на њихово садашње место и стање.

Краткорочна потраживања и пласмани

Краткорочна потраживања обухватају потраживања од купаца у земљи и иностранству по основу продаје робе и услуга. Краткорочни пласмани обухватају кредите, хартије од вредности и остале краткорочне пласмане са роком доспећа, односно продаје од годину дана од дана биланса. Краткорочна потраживања од купаца мере се по вредности из оригиналне фактуре. Ако се вредност у фактури исказује у страниој валути, врши се

прерачунавање у извештајну валуту по средњем курсу важећем на дан трансакције. Промене девизног курса од датума трансакције до датума наплате потраживања исказују се као курсне разлике у корист прихода или на терет расхода.

Готовина и готовински еквиваленти

Готовински еквиваленти и готовина чине део обртне (текуће) имовине правног лица, која се процењује по номиналној односно фер вредности у складу са МРС 39 (Финансијски инструменти: признавање и одмеравање) и другим релевантним стандардима, МРС 32 (Финансијски инструменти: презентација) и МРС 7 (Извештај о токовима готовине).

Готовина и готовински еквиваленти обухватају: новац у благајни, депозите по виђењу код банака, друга краткорочна високо ликвидна улагања са првобитним роком доспећа до три месеца или краће (чекови и менице примљене на наплату, текућа улагања у хартије од вредности) и прекорачења по текућем рачуну. Прекорачења по текућем рачуну укључена су у обавезе по кредитима у оквиру текућих обавеза, у билансу стања.

Основни капитал

Основни капитал представља улоге оснивача КЛ д.о.о. Оснивачи КЛ д.о.о. су Република Србија (92%) и држава Црна Гора (8%).

Резерве

КЛ д.о.о. има обавезну резерву формирану из нераспоређене добити док резерва не достигне најмање 10% основног капитала, што је регулисано Уговором о оснивању КЛ д.о.о.

Ревалоризационе резерве

Ревалоризационим резервама обухваћени су позитивни ефекти промена фер вредности некретнина, постројења, опреме, нематеријалних улагања и других финансијских инструмената.

Нераспоређени добитак

Нераспоређени добитак се евидентира као нераспоређени добитак ранијих година и нераспоређени добитак текуће године.

Резервисања

Дугорочна резервисања обухватају резервисања у гарантном року, резервисања за задржане кауције и депозите, резервисања за трошкове реструктурирања предузећа, резервисања у вези са примањима запослених МРС 19 (Накнаде запосленима) и остала дугорочна резервисања за покриће обавеза (правних или стварних), насталих као резултат прошлих догађаја, за које је вероватно да ће изазвати одлив ресурса који садрже економске користи, ради њиховог измиривања и које се могу поуздано проценити (на пример, спорови у току), као и резервисања за издате гаранције и друга јемства.

Обавезе

Обавезама се сматрају:

- Дугорочне обавезе (обавезе према повезаним правним лицима и правним лицима са узајамним учешћем, дугорочни кредити, обавезе по дугорочним хартијама од вредности и остале дугорочне обавезе).
- Краткорочне финансијске обавезе (обавезе према повезаним правним лицима и правним лицима са узајамним учешћем, краткорочни кредити и остале краткорочне финансијске обавезе). КЛ д.о.о. је евидентирала обавезу према Директорату цивилног ваздухопловства Републике Србије по основу потписаног Протокола.
- Краткорочне обавезе из пословања (добављачи и остале обавезе из пословања). КЛ д.о.о. је евидентирала све обавезе према домаћим и ино добављачима.
- Остале краткорочне обавезе (обавезе по основу зарада и накнада зарада, обавезе према члановима Управног одбора и Скупштине КЛ д.о.о., обавезе према физичким лицима за накнаде по уговорима).
- Обавезе за порез на додатну вредност.

Краткорочним обавезама сматрају се обавезе које доспевају у року од годину дана од дана састављања финансијских извештаја.

- Обавеза је свака обавеза која представља уговорену обавезу:
- Предаје готовине или другог финансијског средства другом предузећу или
- Размене финансијских инструмената са другим

предузећем под потенцијално неповољним условима.

Текући и одложени порез на добит

Трошкови пореза за период обухватају текући и одложени порез. Порез се признаје у билансу успеха, осим до висине која се односи на ставке које су директно признате у капиталу. У том случају порез се такође признаје у капиталу.

Одложени порез на добит се урачунава у пуном износу, коришћењем методе обавеза, за привремене разлике које настану између пореске основице средстава и обавеза и њихових књиговодствених износа у финансијским извештајима. Међутим, уколико одложени порез на добит, под условом да није рачуноводствено обухваћен, проистекне из иницијалног признавања средства или обавезе у некој другој трансакцији осим пословне комбинације која у тренутку трансакције не утиче ни на рачуноводствену ни на опорезиву добит или губитак, тада се он рачуноводствено не обухвата. Одложени порез на добит се одмерава према пореским стопама (и закону) које су на снази до датума биланса стања и за које се очекује да ће бити примењене у периоду у коме ће се одложена пореска средства реализовати или одложене пореске обавезе измирити.

Приходи и расходи

Приходи обухватају приходе од пословних активности КЛ д.о.о. и добитке. Приходи од пословних активности су приходи од пружања услуга у ваздушном саобраћају, приходи од субвенција, донација, компензација и повраћаја дажбина по основу продаје услуга и други

приходи који су обрачунати у књиговодственој исправи, независно од времена наплате.

Добици представљају друге ставке које задовољавају дефиницију прихода и могу, али не морају да проистекну из уобичајених активности КЛ д.о.о. Добици представљају повећање економских користи и као такви по природи нису различити од прихода. Добици укључују добитке проистекле из продаје дугорочних средстава, нереализоване добитке; на пример, оне што резултирају из пораста исказане вредности дугорочних средстава. Добици се признају на нето основи, након умањења за одговарајуће расходе.

Расходи обухватају трошкове који проистичу из пословних активности КЛ д.о.о. и губитке. Трошкови који настају из пословних активности КЛ д.о.о. укључују расходе директног материјала и робе и друге пословне расходе, независно од момента плаћања.

Губици представљају друге ставке које задовољавају дефиницију расхода и могу, али не морају, да проистекну из пословних активности КЛ д.о.о. Губици представљају смањење економских користи и као такви нису по својој природи различити од других расхода. Губици укључују, на пример, оне који су последица катастрофа, као што су пожар и поплава, али и оне који су произашли из продаје дугорочних средстава. Дефиниција расхода, такође, укључује нереализоване губитке, на пример, оне произашле из ефеката пораста курса стране валуте у вези са задуживањем у тој валути.

Камате и други трошкови позајмљивања

Камате и остали трошкови позајмљивања КЛ д.о.о. обухватају се по основном поступку у складу са МРС 23 (Трошкови позајмљивања).

Накнадно установљене грешке

Исправка накнадно установљених материјално значајних грешака врши се преко рачуна нераспоређене добити из ранијих година, односно нераспоређеног губитка ранијих година на начин утврђен МРС 8 (Сегменти пословања). Материјално значајном грешком сматра се грешка која је у појединачном износу или у кумулативном износу са осталим грешкама већа од 3% укупних прихода. Накнадно установљене грешке које нису материјално значајне исправљају се на терет расхода, односно у корист прихода периода у коме су идентификоване.

Извештај независног ревизора

9

ИЗВЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА

УПРАВНОМ ОДБОРУ И ОСНИВАЧИМА АГЕНЦИЈЕ ЗА КОНТРОЛУ ЛЕТЕЉА СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ Д.О.О. БЕОГРАД

Обавили смо ревизију приложених финансијских извештаја „АГЕНЦИЈЕ ЗА КОНТРОЛУ ЛЕТЕЉА СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ“ д.о.о. Београд (у даљем тексту: „Агенција“) који обухватају биланс стања на дан 31. децембар 2009. године и одговарајући биланс успеха, извештај о променама на капиталу и извештај о токовима готовине за годину која се завршава на тај дат, као и напомене уз финансијске извештаје.

Одговорност руководства за финансијске извештаје

Руководство Агенције је одговорно за припремање и одговарајуће обезбеђивање финансијских извештаја. Одговорност руководства обухвата: успостављање, примену и одржавање интерних контрола које су релевантне за састављање и истинито приказивање финансијских извештаја који не садрже материјално значајне погрешне исказе, настале услед криминалне радње или грешке; одабир и примену одговарајућих рачуноводствених политика и коришћење најбољих могућих рачуноводствених процена.

Одговорност ревизора

Наша одговорност је да изразимо мишљење о наведеном финансијском извештајима на основу обављене ревизије. Ревизију смо обавили у складу са Међународним стандардима ревизије и Законом о рачуноводству и ревизији Републике Србије. Ови стандарди налажу да се придржавамо принципа професионалне етике и да ревизију планирамо и извршимо на начин који омогућава да се, у разумној мери, уверимо да финансијски извештаји не садрже материјално значајне погрешне исказе.

Ревизија укључује спровођење поступака у циљу прибављања ревизијских доказа о износима и информацијама обезбеђеним у финансијским извештајима. Одабрани поступци су засновани на процену ризика ревизора, укључујући процену ризика материјално значајних грешака садржаних у финансијским извештајима, насталих услед криминалне радње или грешке. Приликом процене ових ризика, ревизор разматра интерне контроле које су релевантне за састављање и објективну презентацију финансијских извештаја, у циљу осмишљавања најбољих могућих ревизорских процедура, али не у циљу изражавања мишљења о ефикасности система интерних контрола правног лица. Ревизија такође укључује оцену применених рачуноводствених политика и вредновање овацијних процена које је извршило руководство, као и оцену опште презентације финансијских извештаја.

ИЗВЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА (наставак)

УПРАВНОМ ОДБОРУ И ОСНИВАЧИМА АГЕНЦИЈЕ ЗА КОНТРОЛУ ЛЕТЕЉА СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ Д.О.О. БЕОГРАД

Одговорност ревизора (наставак)

Сматрамо да су ревизијски докази које смо прибавили довољни и одговарајући и да обезбеђују разумну основу за изражавање нашег мишљења.

Мишљење

По нашем мишљењу, финансијски извештаји приказују истинито и објективно, по свим материјално значајним питањима, финансијску позицију Агенције на дан 31. децембар 2009. године, као и резултате њеног пословања, промене на капиталу и токове године, за годину која се завршава на тај дан, у складу са ратификованим прописима Републике Србије.

Схрћено познато

Не изражавајући резерве у односу на дато мишљење, скрћено познато на следеће:

Агенција је дана 28.02.2005. године донела одлуку број 333/7 о усвајању Извештаја овлашћеног проценитеља о процени вредности некретности, постројења и опреме са стављем на дан 01.01.2004. године. Процена је евидентирана дана 01.01.2004. године у складу са МРС 16 „Некретности, постројења и опрема“ и по том основу су формиране ревалоризационе резерве. Скупштина Агенције је истом одлуком под тачком 2 усвојила да се повећа основни капитал Агенције по основу процене вредности некретности, постројења и опреме са стављем на дан 01.01.2004. године у складу са Извештајем овлашћеног проценитеља. Дана 30.09.2005. године Агенција је поднела Агенцији за привредне регистре захтев број СЕЦ/00-965/1 да изврши упис промена, одвојено повећања основни капитала по основу Извештаја овлашћеног проценитеља о процени вредности некретности, постројења и опреме са стављем на дан 01.01.2004. године. Агенција за Привредне регистре је дана 21.10.2005. године издала Решење број 93493/2005 којим је уписана промена основног капитала Агенције. У наведеном Решењу је уписан основни капитал у стварима по процененом износу од 52.387.860,00 ЕУР, у складу са Извештајем овлашћеног проценитеља, односно за износ повећања вредности некретности, постројења и опреме који је у књиговодству евидентиран као део сопственог капитала на рачуну ревалоризационих резерви увећан је основни капитал Агенције.

ИЗВЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА (наставак)

УПРАВНОМ ОДБОРУ И ОСНИВАЧИМА АГЕНЦИЈЕ ЗА КОНТРОЛУ ЛЕТЕЉА СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ Д.О.О. БЕОГРАД

Скупштине посматрач (наставак)

Уновсано повећање основног капитала Агенције по овом основу је изражено као неповољни део капитала у стварима. Ово повећање основног капитала није спроведено у књиговодственој евиденцији Агенције, већ само код Агенције за привредне регистре из разлога што исто није било у складу са МРС 16 „Некретности, постројења и опрема“.

У складу са МРС 16 „Некретности, постројења и опрема“, ревалоризационе резерве су нова категорија резерви са посебном наменом, а формирају се када због ревалоризације (промена) дође до повећања изваног износа средстава. Истим стандардом прописано је и њихово коришћење и реализовање. Ревалоризационе резерве се могу пренети директно на нераспоређени добитак, када се резерве реализују. Целокупна резерва могу да се реализују приликом расхоловања или отуђења средстава, а једин део резерви може да се реализује истовремено са коришћењем средстава. Наведени стандард ни прописује да се све резерве могу искористити за повећање основног капитала.

Обзиром на горе наведено, Скупштина Агенције је дана 14.02.2008. године донела Одлуку о смањењу основног капитала Агенције - новчаног дела, на дан 31. децембар 2007. године за износ од 28.739.327,70 ЕУР, у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан биланса. Агенција за привредне регистре је дана 02.04.2008. године донела Закључак бр. 27420-1/2008 којим је одобрила захтев Агенције за промену висине основног капитала због непотпуне документације.

Даље, Скупштина Агенције је дана 24.12.2008. године донела, такође, Одлуку о смањењу основног капитала Агенције - новчаног дела, на дан 31. децембар 2007. године за износ од 28.739.327,70 ЕУР, у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије. Даном 28.04.2009. године поднета је регистрациона пријава за смањење основног капитала Агенције у редовном поступку, на основу које је Агенција за привредне регистре дана 29.04.2009. године донела Решење бр. БД 53731/2009 којим је извршио упис забележбе - Одлуке Скупштине Агенције од 24.12.2008. године.

ИЗВЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА (наставак)

УПРАВНОМ ОДБОРУ И ОСНИВАЧИМА АГЕНЦИЈЕ ЗА КОНТРОЛУ ДЕТЕЊА СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ Д.О.О. БЕОГРАД

Скратене називе (наставак)

У складу са Изјавом Секретаријата Агенције број СЕЦ/00-183/2 од 11.05.2010. године, против Агенције су поднете 23 тужбе из разних правних односа. Предмет спорова је исплата разлике зарада или контролорског додатка из периода пре оснивања Агенције, односно у време постојања Савезне управе за контролу деце (СУКД) или повластица отклања уговора о раду. Вредност ових спорова није могуће проценити у овом моменту. Агенција очекује позитиван исход наведених спорова, имајући у виду да је у споровима повремено у време постојања СУКД-а одбијено принашње спорова на Агенцију.

Агенција је у 2007. години покренула судску наплату потраживања од Montenegro Airlines-а, у износу од 288,611 хиљада динара по основу дуга из 2004, 2005, 2006. и 2007. године и против МАТ - Македонски авиотранспорт, у износу од 71,549 хиљада динара (807,537,45 ЕУР), по основу дуга из 2004, 2005, 2006. и 2007. године.

Такође, Агенција је од оснивања пријавила своја потраживања од седамнаест страних авиокомпанија у стечају или ликвидацији у укупном износу од 33,541 хиљада динара (346,345,63 ЕУР и 4,948,94 УСД).

Београд, 27. мај 2010. године

Облашћени ревизор

Abilom Petrović

10 Листа Скраћеница

Ab Initio кандидат	Кандидат који први пут похађа основну обуку за стицање звања контролор летења	BHRTS	Bosnia and Herzegovina Real Time Simulation ("Real time" симулација за Босну и Херцеговину)
ACC	Area Control Centre (Центар обласне контроле летења)	CAA	Civil Aviation Authority (Цивилна ваздухопловна власт)
ACS	Area Control Surveillance (Обласна контрола-надзорна, овлашћење у дозволи контролора летења)	CANSO	Civil Air Navigation Services Organization (Међународно удружење пружалаца услуга у ваздушној пловидби)
AFIS	Automatic Flight Inspection System (Аутоматски систем за калибражу)	CBT	Computer Based Training (Обука која се спроводи на рачунару)
AFTN	Aeronautical Fixed Telecommunication Network (Фиксна ваздухопловна телекомуникациона мрежа)	CEO	Chief Executive Officer (Генерални директор)
AIP	Aeronautical Information Publication (Зборник ваздухопловних информација)	CFMU	Central Flow Management Unit (Централна јединица за управљање протоком)
AIS	Aeronautical Information Services (Услуге ваздухопловног информисања)	CHANSS	Certification and Harmonization of ANS to SES (Сертификација и хармонизација система пружања услуга Агенције за контролу летења Србије и Црне Горе д.о.о. у складу са SES регулативом)
ANS	Air Navigation Services (Услуге у ваздушној пловидби)	CNS	Communication, Navigation and Surveillance (Комуникација, навигација и надзор)
ANSP	Air Navigation Service Provider (Пружалац услуга у ваздушној пловидби)	COM	Communication (Комуникација)
APP	Approach (Прилазни)	CRCO	Central Route Charges Office (Централна служба за наплату рутних накнада)
ASM	Airspace Management (Управљање ваздушним простором)	CRDS	CEATS Research, Development and Simulation Centre (CEATS центар за истраживање, развој и симулације)
ASS	Assistant (Асистент)	CWBT	Computer Web Based Training (Обука која се спроводи преко интернета)
ATC	Air Traffic Control (Контрола ваздушног саобраћаја)	DME	Distance Measuring Equipment (Опрема за мерење удаљености)
ATCO	Air Traffic Officer (Контролор летења)	DPS	Data Processing System (Систем за обраду података)
ATFM	Air Traffic Flow Management (Управљање протоком ваздушног саобраћаја)	DVRPS	Digital Voice Recording and Playback System (Дигитални систем за снимање и репродукцију говора)
ATM	Air Traffic Management (Управљање ваздушним саобраћајем)	EAD	European AIS Database (Европска база ваздухопловних информација)
ATS	Air Traffic Services (Услуге у ваздушном саобраћају)	EASA	European Aviation Safety Agency (Европска агенција за безбедност ваздухопловства)
AWS	Automatic Weather System (Систем за аутоматска метеоролошка осматрања)		
BHDCA	Bosnia and Herzegovina Directorate of Civil Aviation (Дирекција за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине)		

EBRD	European Bank for Reconstruction and Development (Европска банка за обнову и развој)	IANS	Institute of Air Navigation Services (Институт за услуге у ваздушној пловидби)
EC	Executive Controller (Радарски контролор летења-извршни)	IATA	International Air Transport Association (Међународно удружење редовних авио превозилаца у ваздушном саобраћају)
ECAA	European Common Aviation Area (Заједничко европско ваздухопловно подручје)	ICAO	International Civil Aviation Organization (Међународна организација за цивилно ваздухопловство)
ECAC	European Civil Aviation Conference (Европска конференција за цивилно ваздухопловство)	IFR	Instrumental Flight Rules (Правила инструменталног летења)
ECIP	European Convergence and Implementation Plan (Европски план конвергенције и имплементације)	ILS	Instrument Landing System (Систем слетања по инструментима)
EIB	European Investment Bank (Европска инвестициона банка)	LCIP	Local Convergence and Implementation Plan (Локални план конвергенције и имплементације)
ESARRs	Eurocontrol Safety Regulation Requirements (Eurocontrol безбедносно регулаторни захтеви)	LSSIP	Local Single Sky Implementation Plan (Локални план имплементације јединственог неба)
Eurocontrol	European Agency for the Safety of Air Navigation (Европска агенција за безбедност ваздушне пловидбе)	Ltd	Limited Liability Company (Друштво са ограниченом одговорношћу)
FAB	Functional Airspace Block (Функционални блок ваздушног простора)	MET	Meteorology or Meteorological (Метеорологија или метеоролошки)
FAMUS	Future ATM Modernisation and Upgrade System (Пројекат будуће модернизације и унапређења система управљања ваздушним саобраћајем)	NAV	Navigation (Навигација)
FASTI	First ATC Support Tools Implementation (Имплементација првог алата за АТЦ подршку)	NDB	Non Directional Radio Beacon (Неусмерени радиофар)
FIN	Finance (Финансије)	NOTAM	Notice to Airman (Ваздухопловна обавештења за летачко особље)
FIR	Flight Information Region (Област информисања о лету)	NSA	National Supervisory Authority (Државне ваздухопловне власти)
FL	Flight Level (Ниво лета)	OLDI	On-Line Data Interchange (Размена података на вези)
HUM	Human Resources (Ознака Службе за људске ресурсе)	PANS OPS	Procedures for Air Navigation Services (Ваздухопловно-навигационе процедуре)
IA	Information and Analytic (Информације и аналитика)	PRC	Performance Review Commission (Комисија за проверу успешности пословања)
IACA	International Air Carrier Association (Међународно удружење авио превозилаца)	PSR	Primary Surveillance Radar (Примарни надзорни радар)

10 Листа Скраћеница

PTT	Part Task Trainer (Обука на компјутерском тренажеру)	TMA	Terminal Control Area (Зона/Област терминалне контроле летења)
RAD	Route Availability Document (Документ о расположивости рута)	TWR	Tower (Торањ)
RNAV	Area Navigation (Просторна навигација)	UCS	Unit Competence Scheme (Процедура одржавања стручности)
RNDSG	Route Network Development Sub-Group (Подгрупа за развој рутне мреже)	UHF	Ultra High Frequency (Ултра висока фреквенција)
SAWAS	Софтверски пакет за обједињени приказ метеоролошких података	UIR	Upper Information Region (Област за информације у лету у горњем слоју ваздушног простора)
SES	Single European Sky (Јединствено европско небо)	UTP	Unit Training Plan (Планови обуке контролора летења)
SESAR	Single European Sky ATM Research (Истраживачки пројекат имплементације SES у ATM системе нове генерације)	VCS	Voice Communication System (Систем за гласовну комуникацију)
SGS	Société Générale de Surveillance (Сертификациона кућа SGS)	VFR	Visual Flight Rules (Правила визуелног летења)
SID	Standard Instrument Departure (Стандардно инструментално полетање)	VHF	Very High Frequency (Врло висока фреквенција)
SLA	Service Level Agreements (Протоколи о нивоу пружања услуга)	VOR	VHF Omnidirectional Radio Range (Свесмерни радио фар врло високе учестаности)
SMM	Safety Management Manual (Безбедносно оперативни приручник)	АКЛ	Аеродромска контрола летења
SMS	Safety Management System (Систем управљања безбедношћу)	Д.О.О.	Друштво са ограниченом одговорношћу
STAR	Standard Terminal Arrival Route (Стандардна инструментална путања за слетање)	ДЦВ	Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије
STATFOR	Eurocontrol Air Traffic Statistic Forecast Unit (Eurocontrol јединица за статистику и прогнозе)	ЗРНС	Земаљска радио-навигациона средства
		ТКЛ	Терминална контрола летења
		ЦОКЛ	Центар обласне контроле летења

11

Списак слика

12

Списак табела

Слика 1.	ЦОКЛ Београд – број летова у периоду од 2003. до 2009. године	5
Слика 2.	Шематски приказ - Везе са државним институцијама	17
Слика 3.	Hawker Beechcraft King Air 350	27
Слика 4.	Простор надлежности ЦОКЛ Београд	32
Слика 5.	Сала Центра обласне контроле летења.	33
Слика 6.	Аеродроми у надлежности КЛ д.о.о.	33
Слика 7.	ЦОКЛ Београд - број летова у периоду од 2003. до 2009. године	34
Слика 8.	Процентуална заступљеност врста летова у укупном саобраћају у 2009. години	35
Слика 9.	Процентуално повећање/смањење броја летова по врсти у 2009. години у односу на 2008. годину	36
Слика 10.	Учешће саобраћаја у надлежности КЛ д.о.о. у европском саобраћају у периоду од 2005. до 2009. године	36
Слика 11.	Учешће појединих категорија летова у укупном саобраћају у 2009. години	37
Слика 12.	Број IFR полетања у терминалу у периоду од 2006. до 2009. године.	37
Слика 13.	Учешће саобраћаја на појединим аеродромима у укупном саобраћају у терминалу у 2009. години	38
Слика 14.	Јединица рутне накнаде у 2009. години по земљама	40
Слика 15.	Број наплативих сервисних јединица у периоду од 2005. до 2009. године	41
Слика 16.	Број битних незгода на 100.000 операција	44
Слика 17.	Број неовлашћених излазака на писту	45
Слика 18.	Безбедносни индикатор за DPS	45
Слика 19.	Безбедносни индикатори за SSR и PSR радарске станице.	45
Слика 20.	Просечан и највећи дневни број летова у периоду од 2007. до 2009. године.	47
Слика 21.	ЦОКЛ Београд – број IFR сати лета у периоду од 2007. до 2009. године	47
Слика 22.	ЦОКЛ Београд – просечно време летења у периоду од 2007. до 2009. године.	48
Слика 23.	АТФМ кашњења КЛ д.о.о. у периоду од 2007. до 2009. године	49
Слика 24.	Национална вредност јединице рутне накнаде у периоду од 2007. до 2009. године	50
Слика 25.	Трошкови АТФМ кашњења > 15 минута у периоду од 2007. до 2009. године.	51
Слика 26.	Продуктивност контролора летења на нивоу ЦОКЛ у периоду од 2007. до 2009. године	51
Слика 27.	Изградња торња на аеродрому Батајница	55
Слика 28.	Реконструкција и надоградња објекта ТКЛ Подгорица	56
Слика 29.	Авион „Hawker Beechcraft King Air 350” са уграђеним системом за калибражу	57
Слика 30.	Будући изглед нове зграде Центра обласне контроле летења.	59

Табела 1.	Кратак преглед финансијских података	5
Табела 2.	Показатељи комплексности саобраћаја у периоду од 2007. до 2009. године.	48
Табела 3.	Реализоване инвестиције у 2009. години	54
Табела 4.	Највеће инвестиције у 2009. години	54
Табела 5.	Радови на изградњи новог Центра обласне контроле летења	58
Табела 6.	Биланс успеха, у 000 РСД	62
Табела 7.	Актива, у 000 РСД	62
Табела 8.	Пасива, у 000 РСД	63
Табела 9.	Извештај о токовима готовине, у 000 РСД	64
Табела 10.	Ознаке и скраћенице	76

www.smatsa.rs